

2 SONUÇ BİLDİRİSİ
10 KOMİSYON RAPORLARI (ÖZET)
59 ONURSAL KOMİTE
60 ULUSAL KOMİTE
61 KOMİSYON BAŞKANLARI
62 KOMİSYONLAR

SONUÇ BİLDİRİSİ

5. Ulusal Yayın Kongresi, 04 – 05 Aralık 2009 tarihlerinde Ankara'da Crowne Plaza Otelinde toplandı. İlki 1939'da düzenlenen ve 1975, 1991 ve son olarak da dördüncüsü 1998 yılında yapılan ulusal yayın kongreleri ülkemiz yayıncılık politikalarının belirlenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Ülkemiz yayıncılığının son on yılda katettiği olumlu gelişmeler ilk kongrenin düzenlenişinden 70 yıl, sonuncusundan 11 yıl sonra 5. Ulusal Yayın Kongresi'nin toplanmasını gerektirmiştir. Önceki kongrelerden farklı bir yöntem izlenerek bu kongre **yönetişim anlayışı** çerçevesinde düzenlenmiştir. Ulusal Yürütme Komitesi'nin yapısı yayıncı, yazar, çevirmen, telif ajansı, kitapçı ve dağıtımçıların meslek örgütü yöneticileri ile Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığının birer temsilcisinden oluşturulmuştur. Devletin sivil toplum ve özel sektör ile işbirliğine verdiği önem, diğer yayın kongrelerinden farklı olarak bu kongrenin kamu kuruluşlarının ağırlıklı yer aldığı bir kongre olmaktan çok yayıncılık sektörünün ve yayıncı meslek kuruluşlarının yer aldığı bir kongre olmasını sağlamıştır.

Bilindiği üzere ilk yayın kongresi 1939 yılında toplanmıştır. 2. Dünya Savaşı arifesinde toplanan bu kongrede ulus oluşturma ve sanayi toplumuna geçiş sürecinin bir aşaması olarak Latin alfabesinin kabulü ile birlikte **Türk yayıncılığının alt yapısının devletçe oluşturulması ve dünya literatürünün Türkçeye aktarılmasına öncelik verilmesi ele alınmıştır**. Nitekim bu kongrede alınan karar doğrultusunda 1940'larda Tercüme Odası kurulmuş ve 1940-1966 arası dönemde 39 adet Şark İslam Klasiklerinin Türkçeye çevrilmesi dışında 640 adet Batı ve Doğu klasikleri Türkçeye tercüme edilmiştir.

70 yıl sonra 4-5 Aralık 2009 tarihinde toplanan 5. Ulusal Yayın Kongresi ise küreselleşme ve ulus sonrası veya ulus ötesi dünya edebiyatı tartışmalarının sürdüğü, Dünyanın ve Türkiye'nin sanayi sonrası bilgi/enformasyon toplumuna geçiş sürecini yaşadığı bir dönemde yapılmıştır. **Bu kongrenin ana temasını devletin yayıncılıktan çekilerek bu alanı gelişen özel sektöre bırakması, yayıncılığın hukuki alt yapısını sektörün bütün bileşenleriyle birlikte oluşturması, Türk edebiyat, kültür ve sanat eserlerinin ve Türk yayıncılığının dünyaya açılması, yeni toplumsal ve teknolojik ortama uyum sağlaması konuları oluşturmuştur**. 2004 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığınca başlatılan devletin kültür yayıncılığından çekilmesi politikası da Türk kültürünün dünyaya açılması doğrultusunda atılan bir adımdır. Nitekim 2005 yılında başlatılan TEDA Projesi ile 634

Türkçe esere yabancı dillere çevrilerek yurt dışında yayınlanmak üzere destek verilmiştir. Dolayısıyla 5. Ulusal Yayın Kongresi yayıncılığa yeni bir döneme ve perspektif değişimine işaret etmektedir.

Yayıncılık sektörünün bütün bileşenlerinin katkılarıyla oluşturulan 5. Ulusal Yayın Kongresi'nde örnek alınacak bir çalışma sergilenmiştir. Farklı meslek örgütlerinden sivil delegelerin yanı sıra konularının uzmanları ve devletin yayıncılıkla ilgili çeşitli kurumlarından katılan komisyon üyeleri konuları en ince ayrıntısına kadar tartışırken bir ilki gerçekleştirmişlerdir; **Birlikte düşünmek ve birlikte yapmak**. Birbirlerini dinleyip anlamaya çalışan kongre katılımcıları, yayıncılığın sorunları karşısında çözüm odaklı yaklaşımların ortaya çıkmasına özen göstermiştir.

5. Ulusal Yayın Kongresi'nde Yayıncılık Sektörü ve sorunları 11 ayrı başlık altında oluşturulan komisyonlarda tartışılmıştır. 11 komisyon ayrı ayrı toplanarak Sektörel Yapı; Yayımlama Özgürlüğü ve Telif Hakları; Yayıncılıkta Devletin rolü ve Devlet Yayıncılığı; Çocuk ve Gençlik Kitapları Yayıncılığı; Eğitim Yayıncılığı; Akademik – Üniversite Yayıncılığı; Süreli Yayınlar; Kitapçılık, Dağıtım, Satış ve Pazarlama; Kütüphaneler ve Derleme Sorunları; Yayıncılığın Dünyaya Açılımı, AB ve Uyum; Çeviri Politikaları konularında komisyon raporlarını hazırladılar. 2. gün öğleden sonraki genel kurulda komisyon raporları okundu, tartışıldı ve oylandı.

Yüzlerce konuyu tartışıp geleceğe yönelik öneriler oluşturan komisyonlarda yayıncılığın öncelikle çözümlenmesi gereken sorunları belirlendi.

5. Ulusal Yayın Kongresi'nde alınan önemli kararlardan bazıları şunlardır;

1- Özgürlükler

• Herkes bilgi edinme, haber alma, düşünce ve kanaat özgürlüğüne, ifade ve serbest eleştiri hakkına sahiptir. Demokratik hukuk devletindeki çoğulculuk ve demokrasinin gereği budur. Yayıncılığa özgürlüğünün sağlanabilmesi amacıyla kanunlardaki ifade özgürlüğüne aykırı bölümler kanun metninden çıkarılmalı ve ayrıca mevzuattaki kanun hükümleri ifade özgürlüğü ile hukuk devleti ilkelerine uygun hale getirilmelidir. Sözü edilen mevzuat açısından Türk Ceza Kanunu, Terörle Mücadele Kanunu, Basın Kanunu ve internet ile ilgili kanunlar açıklanan bu ilkeler gözetil-

lerek öncelikle dikkate alınmalıdır.

2- Sektör

- Yayıncılık iş kolunun öncelikli bir sektör olarak ele alınması ve sektörün endüstri haline gelmesi sağlanmalıdır. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için ilgili kamu kurum ve kuruluşları, meslek birlikleri ve STK'lar arasında etkin işbirliği ve koordinasyonun sağlanması, idari ve yasal değişiklik ve düzenlemelerin yapılması önerilmektedir.

- Yayıncı standartlarının, yayıncılık örgütleri tarafından belirlenip sertifikanın verilmesi ve denetiminin bu örgütler tarafından yapılması sağlanmalıdır.

- Yayıncılığın sektörel kalitesinin geliştirilmesi, haksız rekabetin engellenmesi, endüstrileşme yolunda atılan adımların hızlandırılması için yayıncılığın bütün aktörlerinin içerisinde yer alacağı, sektör örgütleri tarafından oluşturulacak "Yayıncılık Etik Konseyi" bünyesinde "Yayıncılık Etik İlkeleri"nin belirlenmesi ve uygulamanın takibinin yapılması gerekmektedir.

- Kültür ve Turizm Bakanlığı öncülüğünde, ulusal bir yayın politikası oluşturulup bu politika doğrultusunda yayıncıların, yazarların, çevirmenlerin, kütüphanecilerin ve kitapçıların temsil edileceği bir konseyin oluşturulması yayıncılık politikasının hedefleri doğrultusunda (okuma alışkanlığını artırmak, yayıncılığın sektörleşmesini ve güçlenmesini, dünyaya açılmasını sağlamak vb.) çalışmalar yapılması sağlanmalıdır.

- Yazarlarımızın ulusal ve uluslararası alanda daha iyi temsil edilmesi, yeni yazarların desteklenmesi ve kültürel iletişim ve yönetişimin geliştirilmesi için yayıncı ve yazar platformunun oluşturulması ve bu platformda ara uzlaşma mekanizmalarının kurulması sağlanmalıdır.

Sektörel Yeni Açılımlar

- Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yazar, Yayıncı, Çevirmen, Telif Ajansı Meslek Kuruluşlarının yönetişiminde mevcut kamu kurumlarının yeniden yapılandırılması veya sektörü tek çatı altında toplayacak yeni bir özerk kurumsal yapı oluşturulmalıdır.

- Yayıncılığın itibarının yükselmesi, çevirilerin niteliğinin artırılması ve çevirmenlerin mesleki gelişimine katkı sağlanması için yayıncıların kadrolu editör çalıştırmaları gerekmektedir. Çeviri

eğitimi programlarının müfredatına “editörlük” derslerinin eklenmesi yönünde düzenlemeler yapılmalıdır.

- Yazarlarımızın ulusal ve uluslararası alanda daha iyi temsil edilmesi, kültürümüzü dünyaya tanıtan çevirmenlerin ve yazarların desteklenmesi, bunların ihtiyaç duyacakları kaynaklara rahatça ulaşabilmeleri, kültürel iletişim ve yönetişimin geliştirilmesi için yerel yönetimler, sektör örgütleri, STK’lar ve özel sektörün destekleriyle, “Edebiyat Evi – Çevirmen Evi – Yazar Evi” gibi kültür ortamlarının oluşturulması zorunlu görölmektedir.

3- Devletin Rolü

- Devlet yayıncılık sektörünü olumsuz etkileyen ve gelişme ortamını yok eden uygulamalarla sektöre müdahale ve kontrol politikalarından vazgeçmeli, okuma kültürünü geliştirici önlemler almalı ayrıca diğer sektörler gibi yayıncılığı da desteklemeli, sektörün gelişmesini ve çağdaş dünya yayıncıları ile rekabet edebilecek güce ulaşmasını sağlayacak tedbirleri almalıdır.

- Kamu yayıncılığı özel yayın sektörünün rakibi olmaktan çıkmalı ve asli görevi olan yardımcı, standart getirici, denetleyici ve kolaylaştırıcı misyonu üstlenmeye başlamalıdır. Devletin yayın üretim işinden elini çekmesi ve bu alanın özel sektöre bırakılması hem kaynak israfını önleyecek hem de yayın kalitesini yükseltecektir. Bu tür yayınlar için matbaa ve özel birimler kurmak yerine yayınevleri ile işbirliğine gidilmelidir. Kamu kuruluşları halka ve kitap piyasasına sunulacak kitaplarda kendi ihtiyacı kadarını alıp diğer kısmını da yayınevleri kanalı ile piyasaya vermelidir.

- Millî Eğitim Bakanlığı özel sektör yayıncıları ile rekabet yapmamalı, belirlenecek bir plan dâhilinde ders kitabı yayıncılığında çekilmelidir. Bakanlık ders kitapları yayıncılığında düzenleyici ve denetleyici konumunda kalmalıdır. Ders kitapları üretimi özel yayınevleri tarafından yapılmalıdır. Özel sektör yayıncıları ders kitaplarını hazırlayabilecek bilgi birikimine ve alt yapıya sahiptir.

Millî Eğitim Bakanlığı ve yayınevleri rekabetin oluşması, çeşitliliğin artması, tekelleşmeye fırsat verilmemesi ve kalitenin yükseltilebilmesi için gerekli önlemleri almalıdır.

4- Korsan Yayın ile Mücadele

- Fikri hakların takibi ve korsanla mücadelede daha etkili olabilmek

için bandrol, sertifika, kayıt, tescil, tevdi gibi işlemler, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 81. maddesinde de belirtildiği gibi sektördeki meslek birlikleri aracılığıyla yapılmalıdır.

- Fotokopi ile çoğaltım da korsan yayıncılığın bir türüdür. Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurumu ve bağlı eğitim kurumlarında yasal olmayan kopyalamanın önüne geçecek ve müfettişlerce denetlenebilecek kesin önlemler uygulamaya konulmalı, uymayanlar hakkında yasanın emredici hükümleri uygulanmalıdır. Kütüphanelerde de fotokopi ve diğer yollarla çoğaltımda FSEK hükümlerine uyulmalıdır.

5- Çocuk ve Gençlik Yayıncılığı

- Çocuk ve gençlik yayıncılığında; kitaba ulaşma, kitap edinme, okumayı deneme ve kendi özel alanında kitabı sevmeye ya da reddetme hakları tanınmalı ve uygulanmalıdır. Kitap ve okuma eylemi hiçbir biçimde, hiçbir nedenle ve hiçbir alanda (eğitim, hukuk vb) ceza unsuru olmamalı; bu konudaki uygulamaların ceza hukukundan çıkarılması sağlanmalıdır.

- Kültür ve Turizm Bakanlığı ile MEB başta olmak üzere ilgili resmi ve sivil kuruluşlar öncülüğünde, çocuk ve gençlik kitapları konusunda kamuoyunun bilinçlenmesini, bilgilendirilmesini, merak duygusunu sağlayacak şekilde tüm medyada kitap okumayı özendiren farklı programlar ve kampanyalar düzenlenmeli, ödüller ve yarışmalarla çocuklar ve gençler okumaya özendirilmelidir.

- Çocuk ve gençlik kitapları yayıncıları, nitelikli çocuk ve gençlik kitapları hazırlayıp günümüz çocuğunun okuma gereksinimlerine uygun, farklı zevklere seslenen, farklı temalar ve içeriklerde kitaplar yayımlamalıdır. Yayıncı; hangi çocuğa, hangi metni, hangi gerekçeyle yayımladığının bilincinde olmalıdır.

- Üniversitelerde çocuk ve gençlik kitapları alanında akademik programların geliştirilmesi, eğitim fakültelerinde ilgili derslere ağırlık verilmesi, var olan ders saatlerinin artırılması ve bu konuda ana bilim dallarının kurulması gerekmektedir. Konu ivedilikle YÖK'e ulaştırılmalı ve sonuç alınması sağlanmalıdır.

6- Engellilere Yönelik Yayıncılık

- Mevcut eğitim-öğretim programları engellilere de hitap edecek bir yaklaşımla uyarlanıp geliştirilmelidir. Bu programlara uygun ders materyali ve yayınlar hazırlanmalıdır. Engellilere yönelik kitapların

yazımı, basımı, dağıtımı ve satışı devlet tarafından desteklenmeli ve teşvik edilmelidir. Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi daha fazla eserin engellilere yönelik bir kopyası hazırlanmalıdır.

7- Akademik Yayıncılık

• Yüksek Öğretim Kanunu'nun 48. maddesi öğretim elemanlarının ders aracı olarak kullanılacak eserlerini yönetimin oluru olmaksızın üniversite dışında çoğalttıramayacaklarını öngörmektedir. Bu hüküm Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda eser sahibine manevi hak olarak tanınan umuma arz yetisiyle çelişmektedir. Yüksek Öğretim Kanunu'nun ilgili maddesi, eser sahibi öğretim elemanlarının, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile kendilerine tanınan umuma arz yetisini kısıtlama olmaksızın kullanabilmelerini sağlayacak biçimde değiştirilmelidir.

• Üniversitelerde ders kitapları ile eğitim özendirilmelidir. Fikri haklara zarar verecek iş ve eylemler engellenmeli, üniversite yayıncılığında öğrencilerin ihtiyacına yönelik ders kitabı ve akademik yayın yapılması özendirilmeli, öğretim üyelerinin eser verebilmeleri ve bastırabilmeleri için gerekli tedbirler alınmalı, bu konuda uygulamada ortaya çıkan aksaklıklar giderilmeli, YÖK Kanunu'nda gerekli değişiklikler yapılmalıdır.

• Devlet ve öğrenim bursu veren kurumlar öğretmenlere, akademisyenlere, öğrencilere kitap bursu da vermelidir. Maddi durumu yeterli olmayan öğrencilerin kullanımı için kütüphanelere yeterli miktarda temel ders ve başvuru kitabı alımına daha çok önem verilmesi gerekmektedir.

• Yayın piyasasında günümüzde çok yaygın olarak işlenen intihal suçuna karşı acil önlem alınması için meslek birlikleri teknik-bilim kurulu üyeleri, Millî Eğitim Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkilileri ve üniversitelerin çeviri bölümü öğretim elemanlarından oluşacak sürekli bir "intihal inceleme kurulu" oluşturulmalı ve kurulun çalışma giderleri fikri hakların güçlendirilmesine ilişkin kaynaklardan karşılanmalıdır.

8- Süreli Yayınlar

• Üniversitelerin, kamu kurumlarının ve özel kuruluşların yayınladıkları süreli yayınların bir kalite ölçütüne kavuşturulması ve uluslararası indekslere girebilecek Türkçe yayınların sayısının artırılması gereklidir.

- Yayıncı meslek birlikleri, süreli yayınların kitabevleri ve bayilerde satışı için dağıtım birimi oluşturarak yurt genelinde yaygın dağıtımı sağlamalıdır.

9- Yayıncılığın Dünyaya Açılımı

- Avrupa Birliği ve gelişmiş ülkelerde üzerinde önemle durulan yayıncılık sektörüne uluslararası rekabet gücü sağlayacak yayın standartları çalışmasını TSE, meslek kuruluşlarının işbirliği ile 2010 yılında sonuçlandırmalıdır.

- Sivil toplum kuruluşları ve özel sektör kuruluşlarının destekler, ödülleri, eğitim ve araştırma gibi konularda etkinlikleri artırılmalıdır.

- Daralan yayın piyasasını hareketlendirmek, yüksek maliyetli özel eserleri, yeni ve deneysel çalışmaları yayın hayatına kazandırmak açısından yayınevleri, telif ajansları, meslek birlikleri ve kamunun işbirliği ile güçlü bir kurumsal yapının oluşması sağlanmalı ve bu çerçevede söz konusu ortak yayın projelerinin çevirisi için TEDA (Türk Kültür, Sanat ve Edebiyatının Dışa Açılımı) Projesinin çeşitli desteklerle zenginleştirilerek etkinliği ve yaygınlığı artırılmalıdır.

- Çeviri talebinin yoğun olmadığı İngiltere ve ABD’de edebiyatımıza ilginin artması bakımından Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri’nin öncelikle Londra ve New York’ta sonrasında ise Frankfurt, Paris, Roma, Madrid, Moskova, Tokyo, Pekin ve Tahran’da açılmasına öncelik verilmelidir. Bu merkezler, Avrupa ülkelerindeki benzerleri gibi kurumsallaşmış yaygınlaşarak dil eğitimi, yayın tanıtımı, çeviri destekleri ve yerel yayıncı, yazar ve çevirmenlerle işbirliğinin sağlanmasında etkin rol almalıdır.

10- Dijital Yayıncılık

- Dijital yayıncılık (e-kitap, web yayıncılığı, e-kütüphane vb), dijital içeriğin kişiler arasındaki paylaşımı ve güvenliğinin sağlanması konularında hukuki düzenlemelerin yapılması, uluslararası güvenlik standartlarının özendirilmesi sağlanarak bu konuların görüşüleceği “Dijital Yayın Kongresi” gerçekleştirilmelidir.

11- Kütüphaneler

- Ulusal kültür ve eğitim politikalarının bir parçası olan kütüphane hizmetlerine yönelik bir “ulusal kütüphane politikası” oluşturulmalı ve kütüphanelerin işlevlerini düzenleyen çerçeve bir yasa çıkarılmalıdır.

- Halk kütüphaneleri çağdaş merkezler olarak düzenlenmeli ve top-

lumsal yaşamda, özellikle çocuklar için cazibe merkezi haline getirilmelidir. Okul kütüphaneleri ve sınıf kitaplıklarının fiziki koşulları iyileştirilmeli, işlevi modernleştirilmeli, derlemesi zenginleştirilmeli, çeşitliliği ve güncelliği bakımından mutlaka geliştirilmelidir.

- Halk kütüphanelerine yayın seçme işi yerel koşullar göz önünde bulundurularak yerinden yapılmalı, merkezden yayın alımları en aza indirilmelidir. Halk Kütüphanelerine alımlarda şeffaf olunmalı ve objektif ölçütler kullanılmalıdır.

12- Kitapçılık, Dağıtıcılık, Satış ve Pazarlama

- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca hazırlanmakta olan "Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı"nda aynen korunan 4077 sayılı Kanunun 11. maddesindeki kültürel ürün ve hizmetlere tanınan ayrıcalığın kaldırılarak gazete ve dergilerin promosyon olarak kitap, yardımcı ders kitabı, eğitim araç ve gereçlerinin dağıtılmasının önüne geçilmelidir.

- Teşvik kanunları kapsamında yeni kitapçıların açılması desteklenmeli, diğer sektörlerde olduğu gibi dağıtıcıların ve kitapçıların vergi, SGK vb. kurumlarda haklarının korunması, gerekli düzenlemelerin yapılması ve muafiyet uygulaması getirilmelidir.

- Ücretsiz ders kitapları öğrencilere dağıtıcı ve kitapçılar aracılığı ile kitabevlerinden dağıtılmalıdır. Ücretsiz ders kitaplarının öğrenciye ulaştırılmasında Milli Eğitim Bakanlığı ile dağıtımci, kitapçı örgütleri arasında görüşmeler yapılarak dağıtımın en uygun şekilde yapılması hususunda görüş oluşturulması sağlanmalıdır.

13- Mali Altyapı

- AB ülkelerindeki sabit fiyat uygulamasının (fixed prices) ulusal yayıncılık sektörüne uygulanabilirliğine ilişkin altyapı çalışmalarının yapılması ve bunun hayata geçirilmesi sağlanmalıdır.

- Yazar ve çevirmenlere yapılan telif ödemelerindeki %18 KDV kaldırılmalıdır. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda tanımlanan ilim ve edebiyat eserlerine yapılan telif ödemelerinde stopaj oranı % 17'den uluslararası yaygın oran olan % 10'a indirilmelidir.

- Kitabın üretim (%18) ve satış aşamalarındaki (%8) fark ortadan kaldırılmalı ve KDV adil bir şekilde alısta ve satışta %8 olarak düzenlenmelidir. Yayıncıların biriken KDV alacaklarının, bir sınırlama getirilmeksizin, iadesi ya da gelir- kurumlar vergilerinden mahsup edilmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalı, uygulamada bu işlemin yapılmasını kolaylaştırıcı tedbirler alınmalıdır.

KOMİSYON RAPORLARI

1 – SEKTÖREL YAPI KOMİSYONU RAPORU

Sektörel Yapı Komisyonu'nun amacı, yayıncılık iş kolunun öncelikli bir sektör olarak ele alınması ve sektörün endüstri haline gelmesinin sağlanmasıdır. Bu doğrultuda;

- 1) Yayıncılığa ilişkin mesleki standartların belirlenmesi ve sektörel yapının tanımlanması
- 2) Yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik altyapının hazırlanması
- 3) Yayıncılık sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikli insan kaynağının oluşturulması,
- 4) Telif hakları ihlallerinin önlenmesi hedeflenmektedir.

Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için ilgili kamu kurum kuruluşları ve meslek birlikleri ve STK'lar arasında etkin işbirliği ve koordinasyonun sağlanması, idari ve yasal değişiklik ve düzenlemelerin yapılması önerilmektedir.

Komisyonumuzun aldığı kararlar şunlardır:

1) YAYINCILIĞA İLİŞKİN MESLEKİ STANDARTLARIN BELİRLENMESİ VE SEKTÖREL YAPININ TANIMLANMASI

a) Mesleki Standartlar

i) Sektörün ana arter istatistikleri olan, yayınevi adedi, telif ve yazar ajansı adedi, kitap adedi, tür – kitap – yazar – çevirmen – editör vb. bazlarda satış adetleri, yayınevlerinde çalışan insan kaynağı, kitap satış noktaları hakkındaki bilgiler, satın alınan ve satılan telifler, diziler ve tür bazında detay bilgilerin yer alacağı dökümanların hazırlanması ve belirli periyotlarda istatistiklerin oluşturulması, oluşturulan bu bilginin, sektörün ulusal ve uluslararası tüm aktörleri ile düzenli olarak paylaşılmasının sağlanması,

ii) Sektöre giriş yapacak yeni kişi ve kuruluşların, bu tanımlar çerçevesinde oluşturulmuş yayıncılık standartlarına uygunluğunun yayıncılık örgütleri tarafından denetlendikten sonra yayıncılık sertifikasını alabilmelerinin sağlanması,

iii) İstatistik verilerin toplanması ve paylaşımı (ISBN, ISSN, bandrol, sertifika vb. veriler) hususunda ilgili kurumların yazılımlarının entegre edilmesi, veritabanlarının kendi aralarında

ulaşılabilir ve ortak bilgi havuzu çerçevesinde çalışabilir hale gelmesinin sağlanması ve ilgili kurum departmanlarının ortak çalışmalar ile istatistik geliştirmesi ve çeşitlendirmesinin sağlanması,

b) Sektörel Yapı

i) Yayıncılık sektörünün desteklenmesi suretiyle endüstrileşmesini teminen, Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde, özel sektörün de temsil edildiği, sektör ile ilgili kamu nezdindeki tüm işlemleri tek çatı altında toplayacak, idari ve mali özerkliğe sahip, yeni bir idari yapılanmanın gerçekleştirilmesinin sağlanması (Telif Hakları hariç),

ii) Oluşturulması öngörülen söz konusu yeni idari yapı, ilgili kurum ve kuruluşlar ve yayıncılık sektör örgütlerinin işbirliği ile bu kurum kuruluş ve sektör aktörlerinin tabi oldukları mevzuat çerçevesinde, sektörel yapı içerisindeki tüm birimlerin standart tanımlarının ve görev tanımlarının yapılmasının sağlanması,

iii) Bu tanımlar yapıldıktan sonra FSEK – İş Kanunu – SGK – KDV Kanunu – Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun – YÖK Kanunu – Derleme Kanunu – Basın Kanunu – Matbaalar Kanunu gibi kanunların yeniden ele alınması ve bu çalışmalar yapılırken AB Müktesebatı'nın göz önünde bulundurulması,

iv) Yayıncılık sektörünü ilgilendiren mevzuatın hazırlanması, yenilenmesi, değiştirilmesi hususlarında, mutlaka, oluşturulması öngörülen idari yapı, sektör örgütleri ve STK ların resmi olarak karar alma süreçlerine dahil edilmesinin sağlanması,

v) Öngörülen idari yapının şemsiyesi altında yayıncılık alanındaki STK ların gelişmesine yönelik kaynakların oluşturulması, geliştirilen projeler vasıtası ile bu kaynakların yönlendirilmesi, sektörün gelişimi ile ilgili yapılacak pazar araştırmalarının önünün açılmasının sağlanması,

vi) Ticaret Odaları içerisinde Yayıncılık Meslek Komitelerinin kurulmasının tavsiye edilmesi,

vii) Yayıncılık sektörünün uluslararası kuruluşlara üyeliklerinin teşviki, bu alandaki seminer – konferans vb. etkinliklere katılımın, sektördeki değişim ve gelişiminin takibinin sağlanması için özendirilmesi ve desteklenmesi,

viii) AB ülkelerindeki sabit fiyat uygulamasının (fixed prices) ulusal yayıncılık sektörüne uygulanabilirliğine ilişkin altyapı çalışmalarının yapılması ve uygulanması,

ix) Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca hazırlanmakta olan "Tüketiminin Korunması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı"nda aynen korunan 4077 sayılı Kanununun 11. maddesindeki kültürel ürün ve hizmetlere tanınan ayrıcalığın kaldırılarak gazete ve dergilerin promosyon olarak kitap, yardımcı ders kitabı, eğitim araç ve gereçleri dağıtımının önlenmesi,

x) Kitap, yardımcı ders kitabı, eğitim araç ve gereçlerinin özel ve resmi kurum ve kuruluşlar tarafından promosyon malzemesi olarak dağıtılmasını engelleyen yasal önlemlerin acilen alınması,

xi) Yayıncılığın sektörel kalitesinin geliştirilmesi, haksız rekabetin engellenmesi, endüstrileşme yolunda atılan adımların hızlandırılması için yayıncılığın bütün aktörlerinin içerisinde yer alacağı, sektör örgütleri tarafından oluşturulacak "Yayıncılık Etik Konseyi" bünyesinde "Yayıncılık Etik İlkeleri"nin oluşturulması ve takibi,

xii) Sektör aktörleri arasındaki ihtilafların çözümünde tahkim ve diğer alternatif çözüm yollarının kullanımının teşvik edilmesi,

xiii) Başta MEB olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşlarının, yayıncılık sektöründe haksız rekabete yol açan yayıncılık faaliyetlerinden çekilmesinin sağlanması,

xiv) Kongre kararlarının hayata geçirilmesi, uluslararası fuar koordinasyonunun yürütülmesi ve sektör ile ilgili genel süreç takibi için, 1. maddenin b bendinin (i) fıkrasında adı geçen idari yapılanma gerçekleştirilene kadar, V. Ulusal Yayın Kongresi için oluşturulmuş Ulusal Yürütme Komitesi'nin yeniden düzenlenerek çalışmalarına devam etmesinin sağlanması,

xv) Bandrol satışı – kayıt tescil ve sertifika hizmet bedellerinden elde edilen gelirlerin bir havuzda toplanarak sektör örgütleri aracılığı ile yayıncılık endüstrisinin gelişiminde ve telif hakları ihlallerinin önlenmesinde kullanılması,

xvi) Bandrol kullanımı ile ilgili uygulamanın şu anki hali ile devam ettirilmesi,

c) Diğer Hususlar

i) Dijital yayıncılık (e-kitap, web yayıncılığı, e-kütüphane vb) konusunda yayın sektörü aktörlerinin kendi hukuki düzenlemelerini tamamlamalarının teşviki, dijital içeriğin kişiler arasındaki paylaşımı açısından hukuki düzenlemenin detaylandırılması, dijital içeriğin güvenliğinin sağlanması hakkında uluslar arası güvenlik standartlarının özendirilmesi, 2010 yılı içerisinde bu konuda sektörün tüm aktörlerinin ve dijital uygulamalarla ilgili ulusal teknoloji kurumlarının katılımı ile detay konuların görüşülmesini sağlayacak “Dijital Yayın Kongresi” etkinliğinin yapılması, uluslararası yayıncılık arenasındaki bu konuda uzman kuruluşların kongreye katılımının teşviki,

ii) Dijital baskı ve gelişmekte olan kitap üretim teknolojileri (isteğe göre baskı, dinamik yayıncılık sistemleri) konusunda bandrol ve istatistik uygulamalarına ilişkin çözüm önerilerinin geliştirilmesi,

iii) Yazarlarımızın ulusal ve uluslararası alanda daha iyi temsil edilmesi, yeni yazarların desteklenmesi ve kültürel iletişim ve yönetişimin geliştirilmesi için, yerel yönetimler – sektör örgütleri ve STK lar ve özel sektörün destekleriyle, “Edebiyat Evi – Çevirmen Evi – Yazar Evi” gibi kültür ortamlarının oluşturulması,

iv) Başta belediyeler, ticaret odaları, sendikalar, vakıflar, dernekler ve kamu kurum ve kuruluşları vb. yapıların büyük maliyetlerle hazırladıkları ve genel okur kitlesinin eline ulaşmaktan çok kurumsal hediye olarak algılanan eserlerin, sektörde kendine yer bulması, okurla buluşması, yurtdışına telif satışı şansının daha yüksek olması ve yayın sektöründeki yan kuruluşlara iş olanaklarının sağlanması amacıyla, yayınevleri ile ortak üretim (Co-Edition) yoluyla üretilmesi,

2) YATIRIM ORTAMININ İYİLEŞTİRİLMESİNE YÖNELİK ALTYAPININ HAZIRLANMASI

a) Mevzuat Çalışmaları

i) Kitabın üretim aşamasındaki telif ve yazar ajansı hizmeti - dizgi - film – baskı - cilt v.b. KDV oranının % 18’den % 8’e çekilmesi,

ii) Yayıncıların ve telif ve yazar ajanslarının biriken KDV alacaklarının, bir sınırlama getirilmeksizin, iadesi ya da gelir-

kurumlar vergisinden mahsup edilmesi için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması,

iii) Telif ödemelerindeki stopaj oranının % 17'den uluslararası yaygın oran olan % 10'a indirilmesi,

iv) 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda tanımlanan telif ödemelerine ilişkin KDV oranının % 18 den % 8 e indirilmesi,

b) Teşvik ve Destekler

i) KOSGEB ve sektör temsilcisi olarak Meslek Birlikleri arasındaki iletişimin artırılması,

ii) KOSGEB tarafından yapılacak destekler belirlenirken yayıncılık alanındaki gelir gider dengesinin çok iyi değerlendirilmesi ve farklı sektörler ile aynı destekleme oranına değil, kültürel alanda yapılacak destekler açısından daha geniş bir destek oranının ortaya konulmasının sağlanması,

iii) Yurtiçi ve yurtdışı yayıncılık sektör fuarlarının KOSGEB fuar destekleri kapsamına alınması,

iv) Yayıncı örgütleri aracılığı ile sektör kuruluşlarının KOSGEB veritabanına kaydının hızlandırılarak sağlanması,

v) Yayıncılık sektörüne yönelik AB Fonları, ulusal ve uluslararası tüm destek ve teşvik uygulamaları hakkında, ilgili kurum ve kuruluşlar vasıtasıyla yayıncılık sektörü aktörlerine eğitim seminerleri verilmesinin sağlanması,

vi) 5225 sayılı Kültür Yatırım ve Girişimleri Teşvik Kanunu'nun yayıncılık sektörünün koşulları göz önüne alınarak uygulanmasının kolaylaştırılmasının sağlanması,

vii) Engellilere yönelik yapılacak yayıncılık faaliyetlerinin kamu kurum ve kuruluşlarının sahip olduğu fonlar vasıtası ile desteklenmesinin yaygınlaştırılması

viii) Kitap üretimini ve telif satışını kolaylaştıran ve geliştiren uygulamaların teşvik edilmesi ve desteklenmesi, kurum ve kuruluşların destek programlarına bu tarz uygulamaların öncelikli olarak dahil edilmesinin sağlanması,

ix) Okuma oranının artırılması için ulusal faaliyetler ile ka-

muoyu bilinçlendirme çalışmalarının yapılması ve kamu finansmanı ile bu konudaki projelerin desteklenmesi,

3) YAYINCILIK SEKTÖRÜNÜN İHTİYAÇ DUYDUĞU NİTELİKLİ İNSAN KAYNAĞININ OLUŞTURULMASI

a) Sektördeki nitelikli insan gücü açığının giderilmesi için STK'ların öncülük etmesinin sağlanması,

b) Nitelikli personel sağlamak için MEB ve üniversiteler bünyesinde lise, önlisans, lisans ve lisansüstü eğitim düzeyinde mesleki ve teknik eğitim olanaklarının oluşturulması,

c) Sektör örgütleri temsilcilerinin Avrupa Birliği projeleri ve uluslararası fonlar kapsamında düzenlenmekte olan eğitim programlarından yararlanmasının sağlanması,

d) Bu eğitimleri alan temsilcilerin, sektörde halihazırda çalışan personele bu eğitimleri aktarmalarının sağlanması,

e) Bu eğitimlere katılan sektör aktörlerinin KOSGEB ve benzeri ulusal destek ve teşvik programları ile öncelikli olarak desteklenmesinin sağlanması,

4) TELİF HAKLARI İHLALLERİNİN ÖNLENMESİ

a) Mevcut yasal düzenlemelerin, teknolojideki değişiklik ve yenilikleri dikkate alacak şekilde, yazar ve telif ajansını, yazarı, yayıncıyı, sanatçıyı ve bu alandaki tüm aktörlerin haklarını adil ve etkin şekilde koruyacak düzeye getirilmesi ve uygulamanın kurumlararası işbirliği ile etkinleştirilmesi gerekmektedir.

2A- YAYIMLAMA ÖZGÜRLÜĞÜ KOMİSYON RAPORU

Komisyonumuzun aldığı kararlar şunlardır:

- Komisyonumuz yayınlama ve ifade özgürlüğü konusunda temel ilkelerin belirlenmesini kararlaştırmış ve öncelikle uluslararası sözleşmelere ve anayasal ilkelerin saptanmasına çalışmıştır.
- Herkes bilgi edinme, haber alma, düşünce ve kanaat özgürlüğüne, ifade ve serbest eleştiri hakkına sahiptir. Demokratik hukuk devletindeki çoğulculuk ve demokrasinin gereği budur. Herkes görüşlerini açıklama, anlatma, yayınlama ve yayma özgürlüğüne sahiptir.
- Yayınlama özgürlüğü ifade özgürlüğü gibi demokrasinin temelidir.
- Düşünce özgürlüğü, düşüncelerin özgürce açıklanması yanında, bunların yayılması, yayınlanması ve öğrenilmesi özgürlüğünü de içerir. Düşünce ve ifade özgürlüğünün kullanılmasının başlıca yolu olan basın ve yayınlama özgürlüğü temel insan haklarından biridir.
- Başta Evrensel İnsan Hakları Beyanname, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi olmak üzere diğer insan hakları sözleşmelerinde belirlenen ifade özgürlüğü hakkındaki ilkeler benimsenmeli, iç hukukumuzdaki yasa değişikliklerinde, mahkeme kararlarında ve içtihatların oluşmasında başvuru kaynakları sayılarak temel hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesindeki zihniyet değişikliği sağlanmalıdır.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 10. maddesine göre herkes görüşlerini açıklama ve anlatım özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, kanaat özgürlüğü ile kamu otoritelerinin müdahalesi ve ulusal ülke sınırları söz konusu olmaksızın haber veya fikir veya bilgi almak ve vermek özgürlüğünü de içerir. O halde asıl olan ifade özgürlüğüdür.
- Temel hak ve özgürlüklerin omurgası olan ifade özgürlüğü ve AİHS'nin 10. maddesi esas alınarak "basın özgürlüğü" kavramı terk edilmelidir. Basın özgürlüğü kavramı yerine halkın bilgi edinme ve gerçekleri öğrenme hakkı kabul edilmelidir.
- Sayılan bu hakların anayasal güvence altında olması esastır.
- Öncelikle halkın bilgi edinme ve gerçekleri öğrenme hakkı anayasada yer almalıdır.

- Anayasanın 13. maddesindeki düzenlemeye göre temel hak ve hürriyetler özlerine dokunulmaksızın, sadece anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. O halde temel hakların ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında kullanılan araçlar, kanunlar, mahkeme kararları ve tüm idari kararlar sınırlama amacını gerçekleştirmeye elverişli olmalı, kullanılan araçlar gerekli ya da zorunlu olmalı ve amaç ile araç arasında dengeli bir orantılılık ilişkisi bulunmalıdır.
- Ülkemizin en önemli sorunlarından biri olan ifade özgürlüğünün hangi hallerde ve neden sınırlandırılabilceği konusu demokrasi-mizin en önemli sorunudur.
- İfade özgürlüğü sınırlandırılabilir bir hak olarak kabul edilmeli-dir. Ancak bu hakkın sınırlandırma ölçütlerinin sınırları asgari dü-zeye indirilmelidir. Bu bakış açısı çerçevesinde ifade özgürlüğü ve sınırlandırmaları hakkındaki tüm düzenlemeler hakkın korunması için anayasal güvence altına alınmalıdır.
- Anayasanın 26. ve 27. maddesi ile 28. maddesinde ifade özgürlü-ğü, bilim ve sanat özgürlüğü ile basın özgürlüğünün hangi hallerde sınırlandırılabilceği gösterilmiştir. Anayasanın 26. Maddesindeki “düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti” ile 28. maddesindeki “basın hürriyeti” hakkındaki sınırlandırma ölçütleri, AİHS'nin 10. maddesinde düzenlenen ifade özgürlüğünün sınırlandırılması ilke-leri ile uyumlu hale getirilmesi önerilmekte ve böylece bazı kavram ve tanımlamalar yönünden yararlı olacağı düşünülmektedir.
- Anayasanın 28. maddesi ile 26. maddesinde yer alan sınırlandırma ölçütleri birbirini tamamlayan ve birbiri ile uyumu sağlanarak yayınlama özgürlüğü hakkındaki sınırlandırmalar azaltılmalıdır. Bu amaçla AİHS'nin 10. maddesindeki sınırlandırma ölçütleri be-nimsenerek Anayasanın 26. maddesinde yer almalıdır.
- Anayasanın 28. maddesinde “basın hürriyeti” ile ilgili 7 ayrı fık-rada yer alan sınırlandırma ölçütleri madde metninden çıkarılma-lıdır. Sadece 26. maddedeki düzenlemenin sınırlandırma ölçütleri bakımından yeterli olacağı kabul edilmelidir.
- Anayasanın 28. maddesinde yer alan “Basın hürdür, sansür edilemez” cümlesinden gelmek üzere, “basın özgürlüğü aleyhine kanun yapılamaz” cümlesinin eklenmesi önerilmektedir.
- Yine Anayasanın 29. maddesi “sürelî ve süresiz yayın hakkı” baş-lığını taşımasına rağmen madde metni içerik olarak süresiz yayın-cılığa neden olmakta ve yayınlama özgürlüğünü korumamaktadır. Bu nedenle Anayasanın 29. maddesinin 3. fıkrasında aşağıdaki gibi

değişiklik önerilmektedir: “Sürelî ve süresiz yayınların çıkarılması, yayın koşulları, mali kaynakları ve gazetecilik ile yayıncılık mesleği ile ilgili esaslar kanunla düzenlenir. Kanun, haber, bilgi edinme hakkı, düşünce ve kanaatlerin serbestçe yayınlanmasını engelle-yici veya zorlaştırıcı siyasal, ekonomik, mali ve teknik koşullar koyamaz”.

- Bu önerimizin temeli, AİHS'nin Ek Protokolü (1)'nde yer alan “mülkiyetin korunmasına” dair madde (1)'e dayalıdır. Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Herhangi bir kimse, ancak kamu yararı nedeniyle ve kanunlarda öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olması şartı ile mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir. Aksi uygulama mülkiyet hakkının ihlalidir.

- Türkiye'nin TEDA Projesi yaklaşımında uluslararası ticaret hukuku ile insan hakları arasında bir bağ olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Devlet yayıncıların ekonomik ve ticari koşullarının ve sermayesinin korunmasında koruyucu ve geliştirici rol üstlenmelidir. Bu nedenle yayıncılar hakkaniyet ilkelerine uygun olarak devlet tarafından bu alanda meydana getirilecek düzenlemelerinin “belirli” ve “öngörülebilir” olmasını isteme hakkına sahiptir ve sürprizlere kapalı olan beklenmedik düzenlemelerle karşılaşmamalıdır. Bu hak, yayıncıların “meşru beklentisi” dir ve hem de bu alanda onların hukuki güvencesidir. Devlete tanınan ekonomik ve ticari koşulların düzenlenmesi hakkındaki idari yetki ölçülülük ilkelerine uygun olmalıdır. Devletin mülkiyetten yoksun bırakılma sonucunu doğuracak müdahalesinde, başvuru alan araç ile güdülen meşru amaç arasında dengeli bir orantılılık olacaktır.

- Sonuç olarak; insan hakkı olarak ticaret özgürlüğü korunmalıdır. Bu, devletin görevidir.

- Düşünce özgürlükleri ve ifadesi, demokratik toplumun vazgeçilmez, olmazsa olmaz kuralıdır ve insanlığın ortak güvencesidir. Düşünce ve kanaatlerin dışavurumunda, ifade özgürlüğünün kullanımında, şiddete veya suça çağrı, ırkçı söylem, hoşgörüsüzlük, kin ve nefret söylemi, hakaret ve sövme ya da özel yaşamı ve yargı tarafsızlığını ihlal eden ifadeler ifade özgürlüğün koruma alanı dışında tutulmalı ve özgürlük genel bir ilke olarak alınmalıdır. Bu bağlamda Anayasanın düşünce, ifade ve yayın özgürlüğüne ilişkin düzenlemelerinde düşünce suçu yaratmaya yol açacak hükme yer verilmemelidir. Bu amaçla basın ve yayımlama özgürlüğü sadece millî güvenliğin gizliliği ve başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması, suça teşviki önlemek ve yargı görevinin yerine getirilme-

sini sağlamak, savaş propagandası ve şiddet eylemlerini kışkırtma, insanlığa karşı suçlar, ayrımcılık, düşmanlık ve ırkçı veya dinsel nefret duygularının kışkırtılması nedeniyle sınırlandırılabilir.

- Bu nedenle, düşünce özgürlüğünden kaynaklanan basın ve görsel-işitsel ve sanatsal yaratma ve yayımlama özgürlükleri korunmalı ve geliştirilmelidir.
- Sonuç olarak; ifade özgürlüğünün korunmasında esas ilke özgürlüktür. Sınırlandırma ise istisnadır.
- Bu ilke dikkate alınarak basın-yayın ve ifade özgürlüğünün ve yayımlama özgürlüğünün sağlanabilmesi amacıyla mevzuat çalışması yapılarak yasal düzenlemelerin tümü tek bir kanun çatısı altında toplanmalıdır.
- Önerilen bu çalışma yanında yayıncılık özgürlüğünün sağlanabilmesi amacıyla yukarıda açıklanan temel ilkeler çerçevesinde, ifade özgürlüğünün sınırlandırılması ölçütlerine ve özellikle ifade özgürlüğüne aykırı olan kanunlar yürürlükten kaldırılmalıdır. Kanunlardaki ifade özgürlüğüne aykırı ifadeler kanun metninden çıkarılmalı ve ayrıca mevzuattaki kanun hükümleri ifade özgürlüğü ile hukuk devleti ilkelerine uygun hale getirilmelidir.
- Sözü edilen mevzuat açısından Türk Ceza Kanunu, Terörle Mücadele Kanunu, Basın Kanunu ve internet ile ilgili kanunlar açıklanan bu ilkeler gözetilerek öncelikle dikkate alınmalıdır.
- Türk Ceza Kanunu'nun ve ceza normlarının uygulanmasına ve cezai yaptırımlara ancak "son çare" olarak başvurulmalıdır. Bu nedenle, diğer yaptırım türleriyle aynı sonuca varılabilecek olması halinde, hürriyeti bağlayıcı cezalara başvurmaktan kaçınılması önerilmektedir.
- Türk Ceza Kanunu'nun amacı kişi hak ve özgürlüklerini korumaktır. Cezalandırma amaç olarak kabul edilmemelidir. Türk Ceza Kanunu'nun 226. maddesinde düzenlenen müstehcenlik suçunun son fıkrasında; bilimsel eserler ile sanatsal ve edebi değeri olan eserlere müstehcenlik suçunun uygulanmaması benimsenmiştir. Bu nedenle yürürlükten kaldırılan 765 Sayılı Türk Ceza Kanuna göre ve özel kanunlarına dayalı olarak kurulan Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu ve mevzuatı yürürlükten kaldırılmalıdır. Yine Türk Ceza Kanunu'nun kamu barışına karşı suçlar kapsamında düzenlenen suçlarla ilgili olarak açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması halinde ve somut bir zarar doğmadıkça uygulama yapılmamalıdır. Kamu barışına karşı suçlarla ilgili ola-

rak Türk Ceza Kanununda yer alan ortak hükümde yazılı haber verme sınırlarını aşmayan ve eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamalarının suç oluşturmadığını hatırlatmak isteriz.

- Özellikle ceza davası açılması değil, tam aksine ifade ve yayınlama özgürlüğü söz konusu olan basın yayın fiillerinde dava açılmaması ilke olarak benimsenmelidir.

- Terörle Mücadele Kanunu'nun ifade özgürlüğüne aykırı olan hükümleri gözden geçirilerek, yukarıda açıklanan ilkeler çerçevesinde ifade özgürlüğünün sınırlandırma ölçütlerine uyumlu hale getirilmelidir.

- İnternet ortamında yapılan yayınların ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilerek özgürlüğün esas, sınırlandırmanın istisna kabul edilmesini esas alarak kanuni düzenlemelerin yeniden yapılması gerekmektedir. Belli suçlarla mücadele amacı ile kabul edilmiş olan 5651 sayılı yasa, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, Türk Ceza Kanunu ve özel yasalardaki düzenlemelerin açıklanan ilkelere göre gözden geçirilerek düzenlenmesi önerilmektedir. Özellikle yayıncıların hakları, fikir ve sanat eserlerinin korunması, yayın özgürlüğünün sağlanması ilkelerine bağlı olarak, e-kitap, e-roman gibi dijital ortamlardaki yayınlar veya internet ortamında yapılacak kitap yayınları bakımından hakların korunduğu kanuni düzenlemeler gerçekleştirilmelidir.

- 5953 sayılı, 212 sayılı kanunla değişik, kamuoyunda Basın İş Yasası olarak bilinen Kanunun birinci maddesinde tanımı yapılan "gazeteci" kavramına internet ortamında yayın yapan gazeteciler de dahil edilmelidir.

- 9 Haziran 2004 kabul tarihli 5187 sayılı Basın Kanununun 3. maddesinde yer alan "basın özgürlüğü" düzenlemesi AİHS'nin 10. maddesine paralel bir düzenlemedir. Hatta basın özgürlüğü kavramı altında bilgi edinme, yayma, eleştirme, yorumlama ve eser yaratma hakları da basın özgürlüğü olarak kabul edilmiştir. Bu niteliğini dikkate alarak değerlendirmeye yaptığımız zaman Basın Yasasının gazetecilere, süreli yayın sahibine, sorumlu müdüre ve eser sahibine tanıdığı "haber kaynağını" açıklamama ve bilgi-belge dahil her türlü haber kaynağını açıklamama ve bu konuda tanıklık yapmaya zorlanmama hakkının yayıncılara, görsel-ışitsel kitle iletişim araçlarında çalışan gazetecilere, yazarlara, kısacası basın yayın sektöründeki yayıncı ile ilgili herkese tanınarak "haber kaynaklarının gizliliğinin korunması hakkının" genişletilmesi önerilmektedir.

2B- TELİF HAKLARI KOMİSYONU RAPORU

Telif Hakları Komisyonu, Kongre'ye katılacağını bildirmiş tüm üyelerinin katılımı ile, komisyon çalışmalarına ayrılmış oturumlarda, iletilen raporları ve gündemindeki maddeleri görüşmüş ve aşağıdaki önerilerini 5. Ulusal Yayın Kongresi'nin onayına sunmaya karar vermiştir.

1. KURUMSAL ÇERÇEVE

A- İdari Yapı

- Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü birbirinden tamamen ayrılmalı, Telif Hakları ayrı, bağımsız idari otorite olarak yapılandırılmalıdır.
- Hak sahibi temsilcisi örgütlerin bu kuruluştaki yer alması sağlanmalıdır.
- FSEK'te idareye verilmiş yetki ve görevler bu kurum tarafından kullanılmalıdır.
- Bu kurumun yapacağı kayıt tescil ve benzer işlemlerin "fikri hak ihdas etmeyeceği" şeklindeki temel ilke muhafaza edilmelidir.

B- Meslek Birlikleri

- Bandrol, sertifika gibi kayıt, tescil, tevdi gibi işlem yetkisi meslek birliklerine verilmelidir. Bakanlık temsilcileri mevcut sistemin aynen devamı yönünde görüş bildirmişlerdir.
- Meslek birlikleri telif haklarına ilişkin kayıt, tescil, tevdi ve benzeri işlemlerden sundukları hizmet oranında pay almalıdırlar.
- Meslek birlikleri ile ilgili hükümler mevcut haliyle kanun tekniğiyle bağdaşmamaktadır. Komisyonun çoğunluk görüşü meslek birlikleri ile ilgili hükümlerin ayrı bir yasa ile düzenlenmesi ve FSEK'ten ayrılmasıdır. Muhalif üyeler ayrı bir kanunun kavramsal karışıklığa yol açacağını ve süreci uzatacağını düşünmektedir.
- Meslek birliği faaliyet alanlarında çoklu meslek birlikleri kurulabilmesi sistemi muhafaza edilmelidir. Bakanlık temsilcileri her alanda bir meslek birliği kurulması yönünde görüş bildirmişlerdir.
- Bandrol: Süresiz yayınların bandrollü olarak satılmasının ihtiyari veya zorunlu olması konusunda komisyonda iki eşit görüş bildirildi. Bu konuda karar alınamadı. (Bandrol olsun ama; 8 oy bandrol zorunlu olsun, 8 oy bandrol ihtiyari olsun.) Ancak bandrol

verildiği takdirde bunun meslek birliklerince verilmesi gerektiği konusunda oybirliği sağlandı. Bakanlık temsilcileri bu oylamaya katılmamış, mevcut sistemin aynen devamı yönünde görüş bildirmişlerdir.

- Meslek birlikleri sadece idarenin mali ve idari denetimine tabi bağımsız kurumlar olmalıdır. Bakanlık temsilcileri bu görüşe aksi görüş bildirmişlerdir.
- Copyright Levy: AB ve uluslararası normlara uygun olarak, Bakanlık tarafından toplanır, fakat hak sahiplerine verilmek üzere meslek birliklerine ödenir. Bu faaliyet esnasında Bakanlık ve meslek birliği hizmet payları kanunla belirtilmelidir. Bakanlık ve meslek birliklerine verilecek bu pay, telif hak ihlallerinin önlenmesi amacıyla kullanılır. Kültür ve Turizm Bakanlığı temsilcileri bu konuda aksi görüş belirtmiştir.
- Zorunlu olmamasına rağmen ticari gerekler ve uluslararası tanıma gerekçeleriyle hemen hemen tüm eserler için alınan ISBN-13, ilim ve edebiyat eserlerini çoğaltan ve yayan yayıncıların mali hak kullanıcısı olarak kayıt tescilinde "hak ihdas etmeyen" ve fakat ispat kolaylığı sağlayan norm kabul edilmelidir.

C- II Denetim Komisyonları

- Komisyon denetimlerinde Defterdarlık görevlileri ve belediye zabıtası mutlaka bulunmalı vergi ve işyeri-işgaliye incelemesi yapılmalıdır.
- İl denetim komisyonları, Kültür ve Turizm Bakanlığı, genel kolluk görevlilerinin yanı sıra belediye zabıtalılarının, Maliye Bakanlığı denetim elemanlarının ve meslek birlikleri temsilcilerinin katılımıyla 81 ilde oluşturulmalıdır. Denetim komisyonu başkanları emniyet görevlileri olmalıdır.
- Denetim komisyonları ikramiye yönetmeliğinde işin esasına ve günün şartlarına uygun iyileştirme yapılmalıdır.

2. MEVZUAT

- Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun özü korunarak, uzun erimde yeni baştan hazırlanması gereği vurgulanmakla yetinilmiş ve kanunun mevcut sistematiğine dokunulmadan; geçerli uygulamaları aksatan hükümlerin ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda düzenlenmesi, maddeler arasında varolan çelişkilerin giderilmesi, kavramsal bütünlüğün yeniden tesisi, teknolojik ve iktisadi gelişmeler sonucu değişen ya da ortaya çıkan hakların tanım, takip ve korunma usul ve esaslarının, uluslararası sözleşmeler

ve Avrupa Birliği direktifleriyle uyum içinde belirlenmesi hususlarıyla sınırlı bir dizi yasa değişikliğinin beklemeksizin yapılması benimsenmiştir. Muhalif görüş, temel felsefe korunarak yasanın yeniden zamanın ihtiyacını karşılayacak şekilde ele alınması gerektiğini belirtmiştir. Komisyonumuzda, yasa yeniden yapılmaya bile sistematik bütünlüğünün sağlanması ve çelişkilerin giderilmesi açısından yeniden gözden geçirilmesi hususu üzerinde mutabakat vardır.

- Yayın Sözleşmesi/Neşir Sözleşmesi yapılmasında karşılaşılan FSEK 48-52. maddelerinden ve Borçlar Kanunu-Neşir Mukavelesinden kaynaklanan pratik sorunlar aşılmalı, yazar-yayıncı hakları hakkaniyetli biçimde düzenlenmelidir.

Korsanla Mücadele

FSEK 81. madde kapsamındaki suçların resen kovuşturulacak suçlardan olduğu açıkça yazılmalı, madde metnine eski 81/4'te olduğu gibi "res'en" kelimesi uygulamadaki tereddütleri kaldırmak için eklenmelidir.

CMK'nın 140. maddesinin teknik takip kapsamındaki katalog suçlara telif suçları da eklenmelidir.

3. YARGI

- Ceza normlarının sürekli değiştirilmesi uygulamada telif hak suçlarının takibini zorlaştırmaktadır.
- FSEK 81/13 Fıkrası: Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 71. maddesine yapılan atıf bandrol suçlarının şikayete bağımlı gibi anlaşılmasına, şikayet olmadığı için de cezasız kalması gibi bir sonuçta yol açmaktadır. Hatta bazı savcılar şikayet yok diyerek işlem yapmamaktadır. Fıkra, meslek birliklerini korsanla mücadele konusunda zayıflatmaktadır. Bu fıkranın kaldırılması gereklidir.
- FSEK 75/2: Bu fıkra kaldırılmalıdır. Uygulamada savcılıklara, bakanlıklara gereksiz bürokratik iş yükü getirmektedir.
- Meslek birliklerinin soruşturma ve yargı süreçlerine katılmasında, adli makamlar tarafından yazılan yazılara ivedi cevap verilmesinde azami özen gösterilmelidir.
- Bilirkişi Sorunları: Mahkemeler, CMK 63. ve HUMK 275. madde gereğince hukuki konularda bizzat yorum yapmalı, bilirkişilerden bu konuda görüş istenmemelidir.
- İş yoğunluğu nedeniyle dava dosyaları mahkemelerde ve Yargıtay'da birikmektedir. Dava süreleri uzamaktadır. Bu konuda

çözümler geliştirilmelidir. Örneğin Bölge Adliye Mahkemelerinde cezai ve hukuk davalarının aynı dairede bakılmasını sağlayarak özel ihtisas dairesinin kurulması gereklidir.

- Korsan ürün depolama ve imha sorunları çözümlenmelidir.
- Sanayileşmenin geliştiği ve fikri ve sınai hak ihlallerinin yaygın olduğu illerde özel mahkemeler kurulmalıdır.
- Yargı Dışı Çözüm Yolları: Yargı dışı çözüm yollarını özendirici yöntemler geliştirilmelidir. Bu konuda yayıncılar, yazarlar (eser sahipleri) bir platform oluşturabilir ve bu platformda Tahkim Mahkemesi kurulması sağlanabilir. Hukuki ihtilafların seri çözümüne yönelik düzenlemeler yapılabilir. Belirli rakama kadar olan Tahkim Kararları'na karşı temyiz yolu kapatılabilir. Sözleşmelere tahkim şartı getirilmesi konusunda meslek birliklerince gerekli çalışmalar yapılabilir.

4. UYGULAMA

Umuma Arz Selahiyetinin Kısıtlanması:

Yüksek Öğretim Kanunu'nun 48. maddesi öğretim elemanlarının ders aracı olarak kullanılacak eserlerini yönetimin oluru olmaksızın üniversite dışında çoğalttıramayacaklarını öngörmektedir. Bu hüküm Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda eser sahibine manevi hak olarak tanınan umuma arz selahiyeti ile çelişmektedir.

Yüksek Öğretim Kanunu'nun ilgili maddesi, eser sahibi öğretim elemanlarının, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile kendilerine tanınan umuma arz selahiyetini kısıtlama olmaksızın kullanabilmelerini sağlayacak biçimde değiştirilmelidir.

İntihal Sorunu:

Çeviri basımlarda, çevirinin özgün dil ve eserden mi yoksa başka bir dilden ve uyarlamadan mı yapıldığının veya kısaltılmış ya da basitleştirilmiş olup olmadığının belirtilmesi zorunlu olmalıdır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı "İntihal" içeren eserlerin, okullara ve kütüphanelere sokulmaması için gerekli özeni göstermelidir.

Fotokopi:

Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurumu, bağlı eğitim kurumlarında yasal olmayan kopyalamanın önüne geçecek ve müfettişlerce denetlenebilecek kesin önlemleri uygulamaya koymalı, uymayanlar hakkında yasanın emredici hükümleri uygulamalıdır.

- Komisyonumuzda, FSEK 23/2 maddesinde yer alan Hakların Tüketilmesi ilkesinin “ülkesel tükenme” ilkesi yerine uluslararası veya en azından AB-Türkiye coğrafi bölgesinde tükenme ilkesine geçilmesi, serbest rekabetin bu coğrafi bölgede sağlanması, pahalı ürünlerin serbest rekabet sonunda ucuzlaması ve bu düzenlemenin yapılması halinde bunun fotokopi ve korsan sorunlarını azaltıcı etkisi olacağı konusunda görüş birliği vardır. Bakanlık ve ABGS temsilcileri bu oylamaya katılmamış, bu konunun ülke menfaatleri açısından yeniden değerlendirilmesi yönünde görüş bildirmişlerdir.

Dijital Haklar:

Teknolojik koruma önlemleri, sadece bilgisayar programlarını koruyan bir önlem olmaktan çıkartılmalı, tüm eserleri koruyan bir çerçeveye kavuşturulmalıdır.

Dijital hakların yönetimi konusu AB Direktifleri doğrultusunda kavramsal açıdan gözden geçirilmelidir.

Üniversitelerde Bağımsız Fikri Mülkiyet Ana Bölümleri Kurulması:

Fikri Mülkiyet Hukuku üniversitelerde Ana Bilim Dalı haline getirilmeli bu konuda doktora çalışmaları özendirilmelidir.

Ortak Veri Tabanı:

Telif hakları koruma sisteminin işleyebilmesi için etkin ve hızlı bir veri-bilgi altyapısı gerekmektedir. Ortak veri tabanının yasada öngörülmesine rağmen uzun süredir tam olarak oluşturulamaması ve olduğu kadarıyla da ilgililerinin erişimine açılmamış olması hak takiplerini güçleştirmekte meslek birlikleri ile kullanıcılar arasında ihtilafların yaşanmasına neden olmakta, daha da önemlisi meslek birliklerince toplanan bedellerin dağıtımında esas alınacak sağlıklı verilerin bulunmamasına neden olmaktadır.

- Telif hakları ihlallerine ilişkin ihbarların değerlendirilmesinde, denetim, baskın, soruşturma ve kovuşturma safhalarında hak sahiplerinin, usulsüz bandrol kullanımının, suç unsurlarının, kanıtların ve sanıkların tespiti, farklı birimlerce yürütülen, aralarında bağlantı bulunmayan ve ilgililerinin uzaktan erişimine kapalı sertifika, bandrol, ISBN uygulamaları nedeniyle çoğu kez mümkün olmamakta, zaman kaybına ve kaynak israfına yol açmaktadır.

- Hak ihlallerinin hızla önlenmesi ve yaptırımların etkin biçimde uygulanabilmesi amacıyla; sertifika, bandrol ve ISBN uygulamaları, başvuru-kayıt-tescil-sorgulama otomasyon sistemi içinde birbirleriyle ilişkilendirilerek bir ortak veri tabanında birleştirilmeli ve ilgililerin uzaktan erişimine açılmalıdır.

3- YAYINCILIKTA DEVLETİN ROLÜ VE DEVLET YAYINCILIĞI KOMİSYONU RAPORU

Devletin ana görevi; yayıncılığın işlemesine uygun hukuki altyapıyı oluşturmak, sektörün gelişimini kolaylaştırmak ve sektörü meydana getiren unsurların uyumlu bir şekilde işlemesine uygun ortam oluşturmaktır. Ayrıca ülkenin kültürel gelişmesi ile Türk kültür ve sanat eserlerinin yurtdışına açılımını sağlamaktır.

Komisyonumuzun aldığı kararlar şunlardır:

A- DEVLETİN YAYINCILIK SEKTÖRÜNE YAKLAŞIMI VE YAYIN POLİTİKASI

- Devlet, yayıncılık sektörünü olumsuz etkileyen ve gelişme ortamını yok eden uygulamalarla sektöre müdahale ve kontrol politikalarından vazgeçmeli, okuma kültürünü geliştirici önlemler almalı ayrıca diğer sektörler gibi yayıncılığı da desteklemeli, gelişmesi ve çağdaş dünya yayıncıları ile rekabet edebilecek güce ulaşmasını sağlayacak tedbirleri almalıdır. Türkiye çapında okuma kültürünü yaygınlaştıracak ve kitap okuma alışkanlığını artıracak genel kampanyaların düzenlenmesi sağlanmalıdır.

B- DEVLETİN YARATTIĞI HAKSIZ REKABET

- Kamu kurum ve kuruluşları özel yayınevlerinin kolaylıkla yayınlatabileceği kitapları yayınlamamalı, sadece kendi ihtiyaçlarına yönelik yayıncılık yapmalıdır. Genel ilke olarak da kamu yayınları tam maliyet fiyatlandırması veya sabit taban fiyat uygulaması ile sunulmalıdır.

C- KAMU KURUM VE KURULUŞLARININ YAYINCILIĞI

- Kamu yayıncılığı özel yayın sektörünün rakibi olmaktan çıkmalı ve asli görevi olan yardımcı, kolaylaştırıcı misyonu üstlenmeye başlamalıdır. Devletin yayın üretim işinden elini çekmesi ve bu alanın özel sektöre bırakılması hem kaynak israfını önleyecek hem de yayın kalitesini yükseltecektir. Bu tür yayınlar için matbaa ve özel birimler kurmak yerine yayınevleri ile işbirliğine gidilmelidir. Kamu kuruluşları halka ve kitap piyasasına sunulacak kitaplarda kendi ihtiyacı kadarını alıp diğer kısmını da yayınevleri kanalı ile piyasaya verebilirler.

D- DEVLETİN YAYINCILIK SEKTÖRÜNÜ ETKİLEYEN UYGULAMALARI

- Devlet kültürel gelişimi ve kütüphaneleri geliştirici önlemler almalı, yayıncılık sektörünü ilgilendiren konuları ilgili bakanlık-

ların ve sektörün katılımıyla ele almalı, özellikle de kültürel gelişimin altyapısını oluşturması nedeniyle bakanlıklar, yayıncılık sektörünü olumsuz etkileyen uygulamalarını, sektörün ve ülkenin ihtiyaçlarını göz önüne alarak yeniden düzenlemelidir.

- İhtiyaçları karşılayacak yeni bir Fikir-Sanat Eserleri Kanunu hazırlanmalıdır. Korsanla mücadelede uygulayıcı bakanlıklar daha etkin olmalıdır.
- Öğrencilere ücretsiz ders kitabı verilmesine sosyal adalet anlayışı çerçevesinde devam edilmelidir. Ancak Avrupa Birliği ülkelerinde olduğu gibi bu uygulama sırasında yayıncıyı, dağıtımçıyı, kitapçıyı mağdur etmeyecek çözümler de üretilmelidir.
- Vergilendirmede kitabın bir kültür ürünü olduğu göz ardı edilmemelidir. Yayıncılık bir sektör olarak kabul edilmeli ve reel sektör olarak tanımlanmalıdır.
- Türk edebiyat, sanat, kültür ve bilim eserlerinin yurtdışında desteklenmesine devam edilmelidir.

E- YEREL YÖNETİMLERİN YAYINCILIĞI

- Yerel yönetimler, bölgelerine ilişkin araştırma, derleme vb. yayınlar yapabilir ancak yayınlayacakları kitapları yayınevleri ile işbirliği yaparak yayınlamalıdır. Ayrıca yerel yönetimlerin kütüphaneler açması gerekli ve önemlidir.

F- YÖK YASASI VE UYGULAMALARA YANSIMASI

- Üniversitelerde ders kitapları ile eğitim özendirilmeli, üniversitelerde fikri haklara zarar verecek iş ve eylemler engellenmeli, üniversite yayıncılığında öğrencilerin ihtiyacına yönelik ders kitabı ve akademik yayın yapılması özendirilmeli, öğretim üyelerinin eser verebilmeleri ve bastırabilmeleri için gerekli tedbirler alınmalı, bu konuda uygulamada ortaya çıkan aksaklıklar giderilmeli ve YÖK Kanunu'nda gerekli değişiklikler yapılmalıdır.

G- DEVLET-SEKTÖR İŞBİRLİĞİYLE ORTAK ÇATI OLUŞTURULMASI

- Kültür ve Turizm Bakanlığı öncülüğünde, yayıncılık için ulusal bir politika oluşturup uygulayacak ve yayıncılar, yazarlar, çevirmenler, kütüphaneciler ve kitapçıların temsil edileceği bir kurum kurulmasıyla, yayıncılık politikasının hedefleri doğrultusunda (okuma alışkanlığını artırmak, yayıncılığı güçlendirmek, yayıncılığın dünyaya açılımını sağlamak vb.) çalışmalar yapması sağlanabilir.

4- ÇOCUK VE GENÇLİK KİTAPLARI YAYINCILIĞI KOMİSYONU RAPORU

Komisyonumuzun aldığı kararlar şunlardır:

A- ÇOCUK VE GENÇLİK KİTAPLARI

• Çocuk ve gençlik kitapları; estetik değer taşıyan edebi eserlerin yanı sıra, bilgilendirici niteliği de olabilen, kurgu ya da kurgu-dışı eserleri de kapsayan, farklı yaş gruplarına göre sınıflandırılan, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ilkelerini temel alarak oluşturulması gereken, “çocuğa görelilik” ilkesinden hareket eden geniş bir alandır. Bu tür edebiyatın üstün nitelik kazandığı ülkelerdeki gelişimlere paralel olmasa da, son on beş yıllık süreçte akademik dünyadan başlayarak, yayıncıdan kültür dünyasına uzanan bir düzlemde, daha saygın bir alan olarak kabul edilmeye başlanmıştır.

• Çocuk ve gençlik edebiyatı, sadece eğitime destek sağlayan eğitici kitaplardan oluşan metinler yığını olmaktan çıkmış, edebiyatın estetik değerlerini ön plana almasının yanında, çocuk gerçekliği ve eşitliği gibi temel değerlerle birlikte çocuğu edebiyatın nesnesi değil öznesi olma sürecine sokmuştur.

• Edebiyat kitaplarının, çocuğun hayata dokunmasını, kendini hayatın içinde özneleştirmesini, özgüven sahibi olmasını kolaylaştıran, onu kendi kültürü ve evrensel değerlerle buluşturan önemli köprüler olarak tanımlanması sağlanmalıdır.

B- YAYINCILAR

• Çocuk ve gençlik kitapları yayıncıları, nitelikli çocuk ve gençlik kitapları hazırlayıp yayımlamakla yükümlüdür; günümüz çocuğunun okuma gereksinimlerine uygun, farklı zevklere seslenen, farklı temalar ve içeriklerde kitaplar yayımlamalıdır. Yayıncı; hangi çocuğa, hangi metni, hangi gerçekçyle yayımladığının bilincinde olmalıdır.

• Çocuk ve gençlik kitapları yayıncıları; editör, grafiker, düzeltmen gibi uzmanlar istihdam etmelidir. Meslek örgütleri, üniversiteler vb ilgili kurumlarla işbirliğine girerek, bu alanda uzmanların yetişmesine önayak olmalıdır. Bu konuyla ilgili meslek örgütlerinin yurtiçi ve yurtdışı fonlarından yararlanmasını talep etmelidir.

C- DEVLET VE MESLEK ÖRGÜTLERİ

• Devletin, çocuk ve gençlik kitapları yayıncılığını salt ticari bir

alan olarak değil, toplumsal gelişimin temel sorumluluk alanlarından biri olarak öncelikle gözetmesi ve desteklemesi sağlanmalıdır. Çocukların ve gençlerin ortak dil ve kültür bilincinin geliştirilmesi için MEB ile Kültür ve Turizm Bakanlığı üzerlerine düşen görevleri yayıncı ve alanda hizmet veren kurumlarla ortak hareket ederek yerine getirmelidir.

- Nitelikli çocuk kitabı, üretim maliyetinin yüksekliği ve bağlantılı hak sahiplerinin sayısının fazlalığı (yazar, illüstratör, çevirmen, grafik tasarımcı gibi) nedeniyle yüksek bedele mal olmakta; bu da, nitelikli kitapların toplumun geneline ulaşmasının önündeki engellerden biri olarak saptanmaktadır. Her çocuğun nitelikli kitap okuma hakkına sahip olduğu ve devletin BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'ye imza atarak, çocukları nitelikli kitaplarla buluşturmak yükümlülüğünü üstlendiği gerekçeleriyle çocuk kitabı yayıncılığının değişik şekillerde teşvik edilmesi vazgeçilmezdir (vergi muafiyeti ve teşvikler, fotokopi yasağının işletilmesi, fuar katılımlarının desteklenmesi, tanıtımda öncelik ve destek vb).

- Ders kitaplarına alıntılanacak çocuk edebiyatı metinlerinin de çağdaş kitaplardan seçilmesi; eğitimin temel amaçlarıyla bağlantılı olmasının yanında, çocuk gerçekliğine de uygun olmasının gözetilmesi gerekmektedir. Bu noktada, yazarların telif haklarının korunması çok önemlidir ve bu doğrultuda meslek örgütleri aracılığıyla gerekli yasa değişikliğinin de yapılması sağlanmalıdır.

- Mevcut yayıncılık ve yazar meslek örgütlerinde, çocuk ve gençlik yayıncılarının sorunlarıyla ilgilenen uzmanlık birimleri oluşturulmalı ve bu birimlere işlerlik kazandırılmalıdır.

- Yayıncıların kitapların künye sayfasına editörün ismini yazması zorunlu kılınmalı, böylece kitapların niteliğinde artış hedeflenmeli, profesyonellik teşvik edilmelidir.

- Başka dillere çeviri desteklenirken TEDA'nın doğru ve etkin kullanımı, dolayısıyla ülkemiz edebiyatının doğru ve güçlü temsili için, üniversitelerin çeviri ve filoloji bölümleriyle işbirliği aranmalıdır.

- Komisyonumuzca alınan tüm kararların MEB Şurası'na taşınması sağlanmalıdır.

D- ÇOCUĞUN OKUMA ÖZGÜRLÜĞÜ, KİTABA ULAŞMA OLANAKLARI

- Çocuklara ve gençlere; kitaba ulaşma, kitap edinme, okumayı

deneme ve kendi öznel alanında kitabı sevmeye ya da reddetme hakkı tanımlanmalı ve uygulanmalıdır.

- Kitap ve okuma eylemi hiçbir biçimde, hiçbir nedenle ve hiçbir alanda (eğitim, hukuk vb) ceza unsuru olmamalı, bu amaçla kullanılmamalı; bu konudaki uygulamaların ceza hukukundan çıkarılması sağlanmalıdır.
- Halk kütüphaneleri çağdaş merkezler halinde düzenlenmeli ve toplumsal yaşamda, özellikle çocuklar için cazibe merkezi haline getirilmelidir.
- Okul kütüphaneleri ve sınıf kitaplıklarının fiziki koşulları iyileştirilmeli, işleyişi modernleştirilmeli, derlemesi zenginleştirilmeli, çeşitliliği ve güncelliği bakımından mutlaka geliştirilmelidir. Yatılı okul kütüphaneleri, buldukları yerleşimlerde halka açık hizmet sunan geniş katımlı merkezler olarak planlanmalıdır.
- MEB Okul Kütüphaneleri Standart Yönergesi'nin 9. maddesinde yer alan, "... 200-999 öğrencili okullarda 6000-10000 kitap, 1000'den fazla öğrencisi bulunan okullarda da her öğrenciye 10 kitap düşecek şekilde hizmet sunulur" ifadesinin işlerlik kazanması sağlanmalıdır.
- Her tür yerleşimde (kent, kasaba, site vb) yeterli sayıda kitabevi açılması ve yaşatılması için devlet teşviki sağlanmalı; kitabevleri ve kütüphaneleri olmayan yerleşim birimleri için "gezici kütüphane" uygulaması yaygınlaştırılmalıdır.
- Sosyal yaşam için önemli ortak alanlarda (kültür-sanat merkezleri, eğlence ve alışveriş merkezleri vb) kütüphaneler ve kitapla buluşmayı sağlayan alanlar kurulması özendirilmeli, hatta zorunlu tutulmalıdır.

E- EĞİTİMDE ÇOCUK KİTAPLARININ KULLANILMASI

- Bilgilendirici kitaplarla estetik değer taşıyan edebi eserlerin eğitim sürecinde bir arada kullanılması önemlidir. Bu yolla eğitimci, öğrencileri ile kitaplar üzerinden onların duygusal ve dâşinsel gelişimini sağlayacak iletişim yolları kurabilir.
- Üniversitelerde çocuk ve gençlik kitapları alanında akademik programlar artırılmalı, geliştirilmeli; eğitim fakültelerinde ilgili derslere ağırlık verilmeli, var olan ders saatleri artırılmalı, ilgili anabilim dalları kurulmalıdır. Konu ivedilikle YÖK'e ulaştırılmalı ve sonuç alınması sağlanmalıdır.

- Aynı ivedilikle, eğitimci olarak yetiştirilen gençlerin çağdaş çocuk kitaplarıyla buluşmasını sağlayacak bölüm kitaplıkları kurulmalı ve zenginleştirilmelidir.
- Alanla ilgili enstitü ve araştırma merkezleri açılmalıdır.
- MEB, STK, meslek örgütleri ve üniversitelerle işbirliğiyle çocuk ve gençlik kitapları üzerine sertifika programları hazırlanmalı, sınıf, rehber ve Türkçe öğretmenleri öncelikli olmak üzere tüm öğretmenlerin bu programlara katılmaları teşvik edilmelidir.
- Çocuk ve gençlik kitapları alanında zorunluluk doğuran ya da kesin sınırlar içeren, dayatılmış her tür liste sakıncalıdır. Çocuklarda ve gençlerde okuma kültürü ve dil bilinci uyardırması hedefiyle 2004 yılında yürürlüğe giren İlköğretim ve Ortaöğretim İçin 100 Temel Eser Uygulaması, MEB'in 2007 tarihinde yaptırdığı "Öğrencilerin Okuma Düzeyi Araştırması"nın sonuçlarının da ortaya koyduğu gibi, beklenen sonuçlara ulaşamamıştır. "Çocuğa görelik" açısından dönemsel olarak tavsiye edilmesi ciddi sorunlar taşıyan; oluşturulan (uyarlama ve çeviri) metinler açısından da çağdaş edebi estetik değerler içermeyen; müdahale edilmiş (korsan, intihal, ekleme, kuralsız ve nedensiz eksiltme gibi) etik ve hukuki kurallara aykırı biçimlendirilmiş kitaplar içeren; ayrıca çocuğa ve öğretmene seçim olanağı ve özgürlüğü bırakmayan bu tavsiye liste uygulamasından vazgeçilmelidir. (Komisyonun bu cümlede zikredilen uygulamanın kaldırılması ile ilgili kararına Çağrı Gürel muhalefet şerhi koymuştur.) Komisyon üyelerinin edebiyat tarihinde önemli bir yer tutan ve estetik değer taşıyan (özgün haliyle) bu kitapların okunmasını engellemek gibi bir düşüncesi kesinlikle söz konusu değildir. Ancak hem dönemsel olarak çocuğa görelik açısından sorun taşıyabilecek olan hem de müdahale edilmiş haliyle estetik değerini zaten yitirmiş olarak çocuklara ulaşan bu kitapların tavsiye edilir olması da var olan edebiyat ve eğitim değerleri açısından da izahtan yoksundur. Bunun yerine, edebiyat okurluğunun her yönüyle bireysel bir hak olduğu bilinciyle, eğitimcinin eğitimi programlarının acilen hayata geçirilmesi sağlanmalıdır.
- Okuma saati uygulamalarının, yasak savma ya da aşırı zorlama şeklinde değil, birlikte yaratıcı okuma etkinlikleri şeklinde geliştirilmesi, okumayı sevdiren, özendiren yaratıcı projelerin ve örnek modellerin ivedilikle oluşturulması ve hayata geçirilmesi sağlanmalıdır.

- Gerektiğinde MEB ve yayıncı işbirliğiyle, okullarda yazarları ve illüstratörleri öğretmen ve öğrencilerle daha sık buluşturacak organizasyonlar yaygınlaştırılmalı, bunları engelleyici tutum ve yaklaşımlar ortadan kaldırılmalıdır.

- Talim Terbiye Kurulu'nun ders kitabı inceleme ve ilgili genel müdürlüklerine ait kitap yazma komisyonları üyelerine, temel görsel estetik değerleri de kapsayacak şekilde, çocuk ve gençlik edebiyatı konusunda hizmet içi eğitim verilmelidir.

- Okuma kültürünün çocukların sınav başarısında son yıllarda giderek artan etkisi her yol ve vesile ile bu alanda sorumluluk taşıyan tüm kurum ve kişilerce vurgulanmalıdır.

F- TOPLUMDA OKUMA KÜLTÜRÜNÜN YAYGINLAŞTIRILMASI

- Kültür ve Turizm Bakanlığı ile MEB başta olmak üzere ilgili resmi ve sivil kuruluşlar öncülüğünde, çocuk ve gençlik kitapları konusunda kamuoyunun bilinçlenmesini, bilgilenmesini, merak duymasını sağlayacak şekilde; toplumda okuma kültürünün yaygınlaştırılmasının hareket noktasının çocuğun doğumundan itibaren kitapla buluşması olduğu da göz önüne alınarak tüm kitle iletişim araçlarında kitap okumayı özendiren farklı programlar ve kampanyalar düzenlenmeli, ödüller ve yarışmalar özendirilmelidir.

- Bedava, kuponla veya promosyon olarak verilen çocuk ve gençlik kitapları hem çocuk ve gençlik kitapları yayıncılığının gelişimine engel olmaktadır hem de çocuklarda yanlış bir kitap algısına sebebiyet vermektedir. Basın ve yayın organlarıncı kültür ürünlerinin promosyon olarak dağıtımına izin veren yasa maddesi gözden geçirilerek bu uygulamaya son verilmelidir.

- Gerek çocuğun gerekse gencin yaşamında bilişimin giderek daha fazla etkili olduğu göz önüne alınarak, genel olarak toplumun okuma kültürünü güçlendirmede bu alandan nasıl yararlanılabileceğinin araştırılması, bu amaçla bilişim teknolojilerinin yakından izlenmesi ve yaratıcı projeler geliştirilmesi çok önemlidir. Bu konuda yayıncılar, meslek örgütleri, devletin ilgili kurumları, üniversiteler sorumluluklarını yerine getirmelidir.

- Kasım ayının ikinci haftasındaki Dünya Çocuk Kitapları Haftası'nın yurt genelinde kutlanması ve anlamlı bir içerik kazandırılarak kamuoyuna maledilmesi sağlanmalıdır.

- Bilim, sanat, edebiyat, mizah, çizgi roman, karikatür vb. birçok

içerikte özgün nitelikli çocuk ve gençlik dergileri hazırlanması için teşvik, kaynak ve kadro yaratılmalı; dergi yayıncılığı ve dağıtımının ülke genelinde yayılması sağlanmalıdır.

- Çocuk ve Gençlik Kitapları Yayıncılığının özellikle 1 (sektörel yapı), 2 (yayımlama özgürlüğü ve fikri haklar), 3 (devletin rolü), 5 (eğitim yayıncılığı), 7 (sürelî yayınlar), 8 (satış-pazarlama), 9 (kütüphaneler ve derleme sorunları), 10 (dünyaya açılım) ve 11 (çeviri politikaları) gibi sektörün ortak meselelerini inceleyen diğer komisyonların çalışma alanlarıyla benzerlik arzeden konular içerdiği; çocukların ve gençlerin kitap seçme ve okuma hakkı, özgürlükleri meselesinin (2. Komisyonla ortak olduğu) ilk kez açıklıkla belirlenmelidir.
- Komisyonumuzca alınan kararların ilgili tüm bakanlık ve kuruluşlara iletilmesi sağlanmalıdır.

5- EĞİTİM YAYINCILIĞI KOMİSYONU RAPORU

Toplumun değer yargıları ile bilgi, beceri ve kültür birikimlerinin yeni kuşaklara aktarılması, bu amaçla okullarda ve diğer eğitim kurumlarında sürdürülen öğretim ve yetiştirme etkinliklerinin tümü eğitim yayıncılığı içerisinde değerlendirilmektedir. Eğitim ve öğretim yoluyla birey zihni, bedeni, duygusal ve sosyal yeteneklerini ve davranışlarını doğru bir şekilde geliştirirken yeni bilgi, beceri ve davranışlar da kazanır.

Akılcı, gerçekçi, bilimsel, yeniliklere açık, çağdaş ve fırsat eşitliğine dayalı bir eğitimin kişilere doğru ve zamanında verilmesinin en önemli taraflarından biri de hiç kuşkusuz yayıncılık sektörüdür. Yayıncılık sektörü çok çeşitli alanlarda yayınlar yapmakta, bilgi üretiminin hızla çoğaldığı ve çeşitlendiği çağımızda hemen her konuda yapılan yayın sayısı ve çeşidi de doğal olarak artmaktadır. Bu sektörün en önemli alanlarından birisi, belki de en önemlisi eğitim yayıncılığıdır.

5. Ulusal Yayın Kongresinin genelde yayıncılık özelde ise, eğitim yayıncılığı alanında ülkemiz politikasının belirlenmesi için önemli bir zemin oluşturması dileğimizdir.

Komisyonumuzun aldığı kararlar şunlardır:

A. DERS KİTABI YAYINCILIĞI

1. Programların Hazırlanması

- Eğitim ve öğretim programlarının hazırlık süreçleri daha objektif ve şeffaf olmalıdır. Program hazırlama sürecine ilgili tarafların katılımı sağlanmalıdır.
- Eğitim ve öğretim programları değiştiğinde eğitim yayıncılarına kitap hazırlamaları için yeterli süre verilmelidir. Programların pilot uygulamaları en az üç yıl olmalıdır.
- Değişen programlar uygulamaya konulmadan önce öğretmenler, yayıncılar ve yazarlar programın içeriği hakkında bilgilendirilmeli, gerekli eğitimden geçirilmelidir.

2. Ders Kitaplarını Hazırlama İnceleme ve Onaylama Süreçleri

- MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı ders kitaplarını inceleme, değerlendirme ve onaylama sürecinde daha şeffaf olmalıdır.

- Ders kitabı yazarları programın özüne bağlı kalmak kaydı ile kitabın oluşturulmasında özgür olmalıdır.
- Ders kitaplarının Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığına başvuru tarihi sınırlandırılmamalı, kitabını hazırlayan ve inceleme ücretini ödeyen yayınevi dilettiği tarihte başvurusunu yapabilmelidir.
- Başvurusu yapılan ders kitapları en geç 7 (yedi) ay içinde incelenerek sonucu ilgili yayınevine bildirilmelidir.
- Ders kitaplarını inceleme ölçütleri açık, anlaşılır, objektif ve sade bir dille belirtilmelidir. Ölçütlerin hazırlanmasında eğitim yayıncılarının görüşlerine yer verilmelidir.

- TTKB Ders Kitaplarını;

Dersin programına uygunluk,
Bilimsel yanlışların olmaması,
Türkçenin yazım kurallarına uygunluk,
Yasalara aykırı unsurlar taşımaması

yönlerinden inceleyerek onaylamalıdır. Kitabın sayfa düzeni, tasarımı, etkinliklerinin uygulanışı vb. konularda kitabı hazırlayanlar özgürce hareket edebilmelidir.

- Bir ders kitabının birinci incelemede aldığı puan kazanılmış hak olarak değerlendirilmelidir. Daha sonraki incelemelerde, düzeltilmesi istenenlerin yerine getirilip getirilmediğine bakılmalıdır.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı ilk başvurusu yapılan eserlerde istenen 80 puanlık barajı 70 puana çekmelidir.
- Çocuklarımızı okumaya özendirecek, diliyle, baskı kalitesiyle, resimleriyle “ iyi kitap ” diyebileceğimiz eserlerin kitaplıklara ulaştırılması gerekir.

3. Ücretsiz Ders Kitabı Seçimi, İhalesi ve Dağıtımı

- Ders Kitapları Alımı Kamu İhale Kanunu kapsamı dışına çıkarılması için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınlar Dairesi Başkanlığı özel sektör yayınevlerinden biri gibi değerlendirilmelidir.

- Ücretsiz ders kitabı dağıtım projesinde tek merkezden alım yöntemi değiştirilmelidir. Yayıncıyı, dağıtımçıyı ve kitapçıyı mağdur etmeyecek, yayın sektörünün ayakta durmasını sağlayacak yerinden alım uygulamasına geçilmelidir.

- Öğretimin temel unsurlarından biri olan öğretmene okutacağı kitabı seçme özgürlüğü sağlanmalıdır.
- Milli Eğitim Bakanlığı ihale sürecinde yayınevlerini matbaacı olarak görmemeli, yayıncının editörlüğünü ve diğer giderlerini göz ardı etmemelidir.

4. MEB'in Ders Kitabı Yayıncılığı

- Milli Eğitim Bakanlığı özel sektör yayıncıları ile rekabet etmemeli, belirlenecek bir plan dâhilinde ders kitabı yayıncılığından çekilmelidir.
- Bakanlık ders kitapları yayıncılığında düzenleyici ve denetleyici konumunda kalmalıdır.
- Ders Kitapları üretimi özel yayınevleri tarafından yapılmalıdır. Özel sektör yayıncıları ders kitaplarını hazırlayabilecek bilgi birikimine ve alt yapıya sahiptir.
- Milli Eğitim Bakanlığı ve yayınevleri rekabetin oluşması, çeşitliliğin artması, tekelleşmeye fırsat verilmemesi ve kalitenin yükseltilebilmesi için gerekli önlemleri almalıdır.

B. YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR

- Yardımcı ve Kaynak Kitaplar ile Çocuk Edebiyatı yapıtları ve eğitim materyali kullanımının eğitimin niteliğinin yükseltilmesine katkı sağlayacağı bir gerçektir.
- Özel sektörde üretilen kaynak ve kültür kitapları, edebi ve bilimsel yayınlar ve eğitim araçlarının üretimi teşvik edilmelidir.
- Yardımcı ve kaynak kitapların kullanılmasına ilişkin Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğinin 31. maddesi ile öğretmenlere tanınan kitap seçme ve tavsiye etme yetkisi devam etmelidir.
- Fotokopi yoluyla izinsiz çoğaltmanın Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre korsan suçlar arasında sayıldığı, ağır cezai yaptırımını olduğu Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Valiliklere duyurulmalıdır.
- 100 temel eser uygulaması yeniden değerlendirilmelidir.

C. YABANCI DİL YAYINCILIĞI

- Yardımcı ve kaynak kitapların kullanılmasına ilişkin Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğinin 31. maddesi ile öğ-

retmenlere tanınan kitap seçme ve tavsiye etme yetkisi devam etmelidir.

- Kaliteli bir dil eğitimi için öğretmen, dersine takviye olarak yarar görüyorsa ders kitabının dışındaki eğitim araç ve gereçlerinden yararlanabilmelidir.

D. DİJİTAL YAYINCILIĞIN EĞİTİME ETKİLERİ

- Gelişen teknolojinin yaşamımıza olan kaçınılmaz etkisi her geçen gün kendisini göstermektedir.
- Milli Eğitim Bakanlığı, dijital yayıncılık konusunda sektörün önünü açmalı ve yayıncıları teşvik etmelidir.

E. ENGELLİLERE YÖNELİK YAYINCILIK

- Engellilere yönelik kitapların yazımı, basımı, dağıtımı ve satışı devlet tarafından desteklenmeli ve teşvik edilmelidir.
- Mevcut eğitim-öğretim programları engellilere yönelik olarak uyarlanıp geliştirilmelidir. Bu programlara uygun ders materyali ve yayınlar hazırlanmalıdır.
- Görme engellilere yönelik, kitap veya notların kasetlere ya da CD' lere okutulması ile oluşan sesli kitap üretimine ağırlık verilmelidir.
- Az görenler için özel baskılı kitaplar da hazırlanmalıdır.
- Öğretmen ve öğretmen adaylarının gelişimlerini desteleyen kaynakların çoğaltılması gerekir. Ayrıca, ailelere rehberlik edebilecek yayınların hazırlanıp basılması ve ücretsiz dağıtılması gerçekleştirilmelidir.
- Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi daha fazla eserin engellilere yönelik bir kopyası hazırlanmalıdır.

6- AKADEMİK-ÜNİVERSİTE YAYINCILIĞI KOMİSYONU RAPORU

Komisyonumuz; üniversite yayıncılığı ve ders kitapları, bilimsel süreli yayınlar, Üniversiteler Yayın Yönetmeliği ve yeni düzenlemeler, üniversite eğitiminde ders kitaplarının kullanımı, korsan yayın ve fotokopi ile çoğaltımlar, YÖK Yasası ve akademik yayıncılık, akademik yayınlarda editörlük ve dil kullanımı, akademik yayıncılıkta dijital gelişmelerin etkisi, akademik yayıncılık ve intihal ve yabancı dilde eğitimin akademik yayıncılığa etkileri konularında aşağıdaki kararları almıştır:

A - TÜRKİYE'DE AKADEMİK YAYINCILIK VE ÜNİVERSİTELER, ÜNİVERSİTE YAYINCILIĞI VE DERS KİTAPLARI, BİLİMSEL SÜRELİ YAYINLAR, ÜNİVERSİTELERİN YAYIN YÖNETMELİĞİ VE YENİ DÜZENLEMELER

- Üniversiteler bütün dünyada olduğu gibi yayıncılık standartlarını göz önüne alarak editoryal hizmetler sunmak ve kitapların yaygın şekilde satış ve dağıtımını yapamadıkları koşullarda ders kitabı üretimi yapmak yerine tüm bu hizmetleri verebilecek yayıncılarla işbirliğine gitme yolunu tercih etmelidir.

- Üniversiteler, akademik yükseltmelerden bağımsız olarak ders kitabı yazımını özendirici tedbirler almalıdır. TÜBİTAK tarafından indeksli yayınlara verilen teşvik ödülüne benzer biçimde bir kitap yayın teşvik ödülü verilmelidir. TÜBA'nın üniversite ders kitabı yazımı ve çevirileri için verdiği türden ödüller yaygınlaştırılmalıdır.

- Üniversitelerin, kamu kurumlarının ve özel kuruluşların yayınladıkları süreli yayınların bir kalite ölçütüne kavuşturulması ve uluslararası indekslere girebilecek Türkçe yayınların sayısının artırılması gereklidir.

B- ÜNİVERSİTE EĞİTİMİNDE DERS KİTAPLARININ KULLANIMI

- Öğretim üyeleri çağdaş eğitimin gereği olarak derslerini, yalnızca ders notlarıyla değil ders kitaplarının kullanımını özendirerek işlemelidir.

- Devlet ve öğrenim bursu veren kurumlar üniversite öğrencilerine kitap bursu da vermelidir.

- Üniversiteler, kendi bünyeleri içinde yasadışı şekilde fotokopiyle çoğaltımların engellenmesi için ders kitapları ve yardımcı kitaplarla ilgili kütüphanelerine rezerv kopya kitap satın almalıdır.

- Üniversiteler, yerleşkelerinde ders kitabı ve yardımcı kaynak kitapları satabilecek kitabevlerinin açılmasına kâr amacı gütmek-sizin olanak sağlamalıdır.

C- KORSAN YAYIN VE FOTOKOPIYLA ÇOĞALTIMLAR

- YÖK ve üniversite yönetimlerinin korsan kitap kullanımı ve fotokopi ile çoğaltıma karşı karar almaları ve bu kararları uygula-maları, üniversite öğretim üyelerinin de öğrencilere bu yönde tavsiyede bulunması gerekmektedir.

- Maddi durumu yeterli olmayan öğrencilerin kullanımı için kü-tüphanelere yeterli miktarda temel ders ve başvuru kitabı alımına daha çok önem verilmesi gerekmektedir.

- Üniversiteler, yerleşke içinde faaliyet gösteren fotokopicilerle yaptıkları sözleşmelere; kitap çoğaltılmaması, çoğaltılması duru-munda cezai yaptırım uygulanacağı (sözleşmenin feshedilmesi gibi) yönünde bir madde eklemelidir.

D- YÖK YASASI VE AKADEMİK YAYINCILIK

- YÖK Yasası'ndaki 48. madde iptal edilmelidir.

E- AKADEMİK YAYINLARDA EDITÖRLÜK VE DİL KULLANIMI

- Akademik yayıncılığın altyapısı editörlük kavramının işlevine uygun olarak geliştirilmelidir.

F- AKADEMİK YAYINCILIKTA DİJİTAL GELİŞMELERİN ETKİSİ

- Birçok ülkede dijital ortamda gerçekleştirilen korsan çoğaltım ve kullanımlar daha kolay tespit edilebilmekte ve daha etkili ce-zai yaptırımlar hızlı bir şekilde uygulanabilmektedir. Bu nedenle Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda bununla ilgili düzenlemeler yapılmalıdır.

- Çoğaltılmaması için gerekli güvenlik önlemleri alınmak kaydıyla, basılı kitapların yanı sıra elektronik kitapların da öğrenciler tarafından kullanılmak üzere piyasaya sürülmesi hem maliyet ve fiyatların düşürülmesine, hem de kağıt kullanımının azalmasına katkıda bulunabilir.

G- AKADEMİK YAYINCILIK VE İNTİHAL

- İntihale karşı devlet kurumları ve özel sektörün kesin tavır al-ması, intihal yaptığı saptanan kişiler hakkında uygulanması gere-ken yaptırımların yerine getirilmesi gerekmektedir.

- İntihalin belirlenmesi durumunda akademisyenlerin atama ve yükseltme işlemlerinde geriye dönük bir süreç işletilmesi de gereklidir.

7- SÜRELİ YAYINLAR KOMİSYONU RAPORU

Ülkemizde yaklaşık 150 yıllık geçmişine sahip olan dergicilik, bu süreçte edebiyat, kültür, sanat ve bilimin gelişmesine değerli katkılar sağlamıştır. Yeni kuşakların yetişmesinde önemli bir rol üstlenmiştir. Dergiler, düzenli periyotlarla okurların eline ulaştığı için günlük yaşamın niteliğinin yükselmesine doğrudan katkıda bulunan yayınlardır ve geleneğimizde toplumsal bir işlevi vardır.

Bu komisyon raporu, süreli yayıncılığın bugünkü durumunu, sorunlarını ve çözüm önerilerini sunmaktadır. Komisyonumuzun aldığı kararlar şunlardır:

A- SÜRELİ YAYINLARIN MALİYET SORUNLARI:

- Dergi üretiminin en önemli iki gideri kağıt ve baskı maliyetleridir. Dergiyi % 8 ve % 18 KDV ile üretilip %1 KDV ile satmak, maliyeti yükselten önemli bir etkenidir. Bir diğer etken de % 17 olan stopajın yüksekliğidir.
- Maliye Bakanlığı ile görüşülerek KDV ve stopaj oranlarının %1'e indirilmesi sağlanmalıdır.
- Bu oran, süreli yayınlara alınan reklam gelirlerinde de uygulanmalıdır. Ayrıca yazara ödenen telif ücretinin KDV'sine muafiyet getirilmelidir.
- Yapılacak yasal düzenlemeyle sinema ve tiyatrolar gibi süreli yayıncılık yapanlara da devlet desteği verilmelidir.

B- DAĞITIM VE GÖNDERİM SORUNLARI:

- Dergi yayıncılığının en büyük sorunu dağıtımdır. Büyük dağıtım kuruluşlarının dergicilerden "dağıtım bedeli" adı verilen ön ödemeler talep etmesi ve bu rakamın bağımsız dergiciliğin bütçesini zorlayacak miktarlarda olması nedeniyle birçok dergi yaygın biçimde dağıtılamamaktadır.
- PTT ile gönderim fiyatları da yüksektir. Bu etkenler yüzünden birçok dergi yayını durdurmuştur ya da durdurmak üzeredir.
- Yayıncı meslek birlikleri süreli yayınların kitapevleri ve bayilerde satışı için dağıtım birimi oluşturmalı ya da meslek birliklerine bağlı yayıncıların çalıştığı dağıtımcılarla süreli yayınların dağıtımını için protokol imzalamalıdır.
- PTT, süreli yayınların gönderim giderlerini %75 oranında indirmelidir.

C- KÜTÜPHANELERE SÜRELİ YAYIN ALIMI:

• Bakanlık verilerine göre 1150 halk kütüphanesi vardır. Abone olunan toplam süreli yayın sayısı 2009 rakamlarına göre 165'dir. Abone olunan bu dergilerden sembolik sayıda alınmaktadır. Ayrıca bu alımlarda ölçütler net değildir.

• Kütüphanelere Yayın Seçme Yönetmeliği'nde değişiklik yapılarak, yayıncı birlikleri ve yazarlardan temsilcilerin de bulunduğu Yayın Seçme Kurulu oluşturulmalı, bu kurulun denetiminde daha çok dergiye yüksek miktarda abone olunmalıdır.

• Dergi aboneliği için Bakanlığın yayıncılardan talep ettiği indirim oranı düşük tutulmalı, örneğin

• Piyasa satış fiyatının üzerinden % 5'ten fazla indirim yapılmamalıdır.

D- ÖĞRENCİ DERGİLERİ VE SORUNLARI:

• 2005 yılında uygulanmaya konulan Ücretsiz Ders Kitapları çerçevesinde öğrenci dergileri ve kaynak kitapların okullara sokulması, öğrencinin çantasında bulundurulması veya öğretmen tarafından yönlendirilmesi yasaklanmıştır. Pek çok ilde öğretmenlere "ders kitapları ücretsiz verildiği, eğitim ve öğretime yeterli olduğu, bu nedenle öğrenci dergisi ve kaynak kitap aldirmayacağına" dair taahhütname (beden eğitimi öğretmenleri dahil) imzalatılmıştır. Bu durum öğrencinin farklı kaynaklardan yararlanarak bilgi dağarcığını zenginleştirmesini engellemektedir.

• Nisan 2004 tarih ve 2559 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan Öğretmenin "Ders Kitabı Dışındaki Kaynak Yayınlarından Yararlanma Yönetmeliği"nin 31. maddesine göre materyal seçmesi engellenmemelidir. 2005 yılından bu yana kamu yararı gözetilerek yayımlanan genelgeler yürürlükteki yönetmeliğe aykırıdır. Yardımcı ders kitabı mahiyetinde olan yardımcı kaynakların alımında okul idaresi ve öğretmen tarafından öğrenci ve veliler zorunlu tutulmamalıdır ama öğrencilerin bu kaynaklardan yararlanması da engellenmemelidir.

E- ÇOCUK DERGİLERİ VE SORUNLARI:

• Bilim, sanat, edebiyat, mizah, çizgi roman, karikatür vb. birçok içerikte özgün, nitelikli çocuk ve gençlik dergileri hazırlanması için teşvik, kaynak ve kadro yaratılmalıdır.

F- AKADEMİK DERGİLER VE SORUNLARI:

• Akademik süreli yayınlardan bir bölümünün uluslararası stan-

dartlara ve prosedürlere istikrarlı bir biçimde uyup uymadıkları tartışmalıdır. Örneğin, bu dergileri dikkate değer oranda katkı değeri içermeye ve ait oldukları alanların en son standartlarını sağlamaya zorlayan hakemlik prosedürünün yeterli titizlikle işletilip işletilmediği soru işaretidir. Bu belirsizlik, dergilerin katkı değeri yüksek bilimsel çalışmaların sergilenme zemini olma şansını azaltmaktadır.

- Bilimsel süreli yayıncılığımızın kalite ve standardı yükseltilecek uluslararası bilimsel süreli yayıncılıkla yarışabilir konuma getirilmesi gerekmektedir. YÖK'ün üniversitelere verdiği fondan performansa endeksli olarak bilimsel süreli yayınlara destek verilmelidir.

G- SEKTÖREL DERGİLER VE SORUNLARI:

- Sektörel dergiler yayımlandıkları sektörün ve ekonominin gelişmesine doğrudan katkıda bulunmaktadır. Son yıllarda KOSGEB'in ihracatın gelişmesi için yurtdışı reklamlarına verdiği destekten Türkiye'de yurtdışına yönelik yayımlanan dergiler yararlanamamaktadır.

- KOSGEB'in yurtdışı tanıtım desteklerinden ulusal yayıncılar da yararlanmalıdır. Söz konusu destek, Türkiye'de yayımlanan yurtdışına yönelik dergilere de verilmelidir.

H- ULUSLARARASI VE YEREL VERİ TABANLARI VE SORUNLARI:

- Ulusal yayıncılığımızın ulusal ve uluslararası erişilebilirliği yetersizdir. Bunun artırılması amacıyla her yayının Türkçe özetleri ile birlikte yabancı dilde özetlerine yer verilmemektedir.

- ULAKBİM Ulusal Veri Tabanlarında bulunan özgün dergi sayısı yaklaşık 600 başlıktır. ULAKBİM'in girişimleri neticesinde ISI Web of Science indekslerinde yer alan Türkçe dergilerin sayısı artmıştır. Ayrıca ulusal ve uluslararası erişimlerin artırılması amacıyla en çok kullanılan tarama motoru olan Google Scholar'dan ULAKBİM veri tabanlarına erişim sağlanmıştır. Yine ULAKBİM tarafından 2010'da faaliyete geçirilmesi planlanan Ulusal Atıf Sistemi ile veri tabanında yer alan dergilerde yayımlanan makalelerin ulusal atıfları ölçülebilecektir. Bununla birlikte ulusal çapta çeşitli göstergeler yayınlanacak ve yayınların kalitesi ölçülebilecektir.

- Uluslararası endekslere giren ve Türkiye'de yayımlanan bilimsel dergiler doğrudan ULAKBİM veri tabanına alınmalıdır.

I- ISSN KULLANIMI VE YAYGINLAŞTIRILMASI:

- ISSN Türkiye Merkezi'nin verileri yayıncıların verilerini düzenli olarak bildirmemesi nedeniyle güncel tutulamamaktadır.
- ISSN zorunlu olmalıdır ve veriler düzenli olarak ISSN Türkiye Merkezi'ne gönderilmelidir.
- Savcılık başvurusunun ISSN alınarak yapılmasıyla yani mev-kute beyannamesinde ISSN almaya özendirilmeli ve gönüllülük esasına tabi olmalıdır. Böylelikle, farklı il ve ilçelerde aynı isimle dergi çıkarılması sorunu da çözülmüş olacaktır.

J- SÜRELİ YAYINLARDA STANDARTLAR:

- Makalelerin uluslararası makale yazım standartlarına uygun hazırlanması gerekmektedir. Standarta uymayan makalelerin veri tabanlarına aktarımında ciddi sorunlar yaşanmaktadır.

K- ELEKTRONİK YAYINLAR:

- Elektronik yayıncılık yakın bir gelecekte geleneksel yayıncılığın yerini alacaktır. Bu yayıncılığı her türlü metnin bilgisayara dayalı depolama araçları (örneğin manyetik ya da optik diskler) aracılığıyla dağıtımı ve arşivlenmesi olarak tanımlamak mümkündür. Bilgisayar teknolojisi beraberinde bazı sorun ve güçlükleri de getirmiştir. En önemli sorun her zamanki gibi yine telif sorunudur.
- Bu konuda ne yapılması gerektiğine, bu sorunların ne şekilde üstesinden gelineceğine dair henüz hiçbir ülke kararlı bir adım atabilmiş değildir. Ülkemizde de elektronik ortamda iletişimin gerçekleştirilebilmesi için bu alandaki alt yapı sorunlarının bir an önce ele alınması ve çözüme kavuşturulması gerekmektedir. Bu konuda uluslararası yayıncılar birliğinin görüşleri dikkate alınmalıdır.
- Elektronik yayıncılık sağlıklı bir hukuki altyapıya acilen kavuşturulmalıdır.

8- KİTAPÇILIK, DAĞITIMCILIK, SATIŞ VE PAZARLAMA KOMİSYONU RAPORU

A- DAĞITIM ŞİRKETLERİ, UYGULAMALAR VE SORUNLAR:

- Yanlış anlamalara fırsat vermemek amacıyla yayıncının, dağıtımının, kitabevinin ve diğer satış noktalarının görev tanımlamalarının yapılması ve görev alanlarına tecavüzün önlenmesi gerekmektedir.
- Ticari faaliyetteki şirketlerin iflas durumlarında ya da şirketler kapatılma talep ettiklerinde defter kayıtlarındaki borçlulara borçlarını ödemeleri ve yasal yollardan takibi sağlanmalıdır. (Şahsi mallarından 1. derece yakınlarına kadar sorumlu olmalıdır.)
- Tahsilatlarda yaşanan büyük sorunları aşmak için tahsilat sigortalaması şeklinde sigortacılık kanununa düzenlemeler getirilmelidir.
- Dağıtıcı ve kitapçı şirketlerin KOSGEB kredilerinden yararlanması için KOBİ statüsüne alınmaları sağlanmalıdır.
- Sektörün değişik halkalarının katılımlarından oluşacak bir etik kurul oluşturulmalıdır.

B- YURT GENELİNDE YAYGIN DAĞITIMIN SAĞLANMASI:

Neşriyat taşımada PTT ücretlerinin özel olmasına rağmen hâlâ pahalı kalmaktadır. Bunun daha da uygun hale getirilmesi için PTT Genel Müdürlüğü ile görüşmeler sağlanmalıdır.

C- KİTAPÇILIĞI ÖZENDİRİCİ TEŞVİKLER (HER İL VE İLÇEDE KİTAPÇI PROJESİ):

- Yerel yönetimler, vakıflar ve genel idareler müsait mülklerini, alışveriş merkezlerinin belirli bir bölümünü kitap satış mağazası olacak şekilde çok cüzi kiralarla o bölgede kitapçılık işi yapan firma ve şahıslara önermeli, kiralamalı ve bu zorunlu bir uygulama haline getirilmeli ve bu yerlere vergi muafiyetleri tanınmalıdır.
- Teşvik kanunları kapsamında dağıtımçıların ve kitapçıların vergi, SGK vb. kurumlarda haklarının korunması, gerekli düzenlemelerin yapılması ve muafiyet uygulaması getirilmelidir.
- Sertifika, yayın sektörü örgütleri tarafından verilmelidir.
- Uluslararası Yayıncılar Birliğinin yaptığı araştırmada dünyanın

birçok ülkesinde kitapta KDV % 0 ya da % 1 mertebelerindedir. Kitap okumayı daha da teşvik etmek, kitap fiyatlarını daha da düşürebilmek amacıyla tüm alımlarda (kağıt, baskı, cilt, film vb.) KDV oranı % 8'e indirilmeli ve eşitlenmelidir.

D- ZİNCİR MAĞAZALAR VE MARKETLERDEKİ UYGULAMALAR:

- Haksız rekabeti engellemek amacıyla peşin fiyatına taksitli satışlar en fazla 4 ay olmalıdır.

- Haksız rekabeti engellemek için üretici yayıncının ilk defa yayınladığı kitap ya da kitaplar için (yeni ürünler) belirlediği perakende satış fiyatı (son tüketici fiyatı) bütün satış noktalarında en az 6 ay süreyle geçerli olmalıdır. Hiçbir satış noktasında bunun altında bir fiyata kitap satılmamalıdır (Sabit fiyat uygulaması). Yayınevleri, tüm yeni kitapların üzerine basım aşamasında son tüketici fiyatını koymak zorundadır (perakende satış fiyatı). Üretimden 6 ay sonra üreticinin istemesi halinde ilgili ürün ya da ürünlerin etiket fiyatında indirim yapılabilir. İndirim en az bir ay önce bildirilmelidir (Sabit fiyat uygulaması). İndirimli satış fiyatı yayıncı tarafından belirlenecek ve yayıncı, kitapların üzerlerine yeni fiyat etiketlerini yapıştırarak kitapları bu şekilde piyasaya verecektir ve tüm satış kanallarında bu fiyat geçerli olacaktır. Yayıncı ilk fiyatlı ürünleri her koşulda iade almakla yükümlüdür.

E- DİJİTAL ORTAMDA KİTAPÇILIK: DİJİTAL TANITIM, DAĞITIM VE SATIŞ YÖNTEMLERİ (İNTERNET, KİTAP AĞLARI, E-TİCARET):

- İnternet ortamında yapılan satışlar da sabit fiyat uygulamasında tabi olmalıdır.

- Korsan çerçevesinde dijital yayın da kanunlara dahil edilmelidir. Henüz Türkiye "Dijital Korsanı" büyük ölçüde yaşamadığı için tecrübesi ve bilgisi azdır. İlgili Bakanlık, uluslararası Yayıncılar Birliği ve Türkiye Yayıncılar Birliği'nden uygulamalar hakkında fikir alınmalı ve kanunlar bu çerçevede düzenlemelidir.

- Dijital yayına geçişte hem telif hakları hem de satış dağıtım konusundaki yasal uygulamalar ve kanunlar hazırlanırken ilgili yayıncılık örgütlerine danışılmalı, fikir alışverişinde bulunulmalıdır.

F- KİTAP SATIŞ ELEMANLARININ EĞİTİMİ:

- Nitelikli insan gücüne sahip kitap satış elemanlarının eğitimi için Millî Eğitim Bakanlığı, İTicaret Odaları ve ilgili ihtisas kitap ve kırtasiye oda ve birlikleri ile işbirliğine gidilip her ilde bu konuda kurslar düzenlenmeli ve kitapçıda çalışanlar mutlaka bu kursları tamamlayıp sertifikalı almalıdırlar. Zaman zaman bu kurslara

sektörden de katılımlar olmalı ve gerçek hayattan örnekler anlatılmalı, stajlar yapılmalıdır.

- Üniversitelerin, yüksek okulların ilgili alanlarında yayıncılık, dağıtımcılık ve kitap satış bölümleri kurulmalı, bu konularda seçmeli dersler okutulmalıdır.

G- KİTAP FUARLARI, ŞENLİK, ETKİNLİK VE OKULLARDA KİTAP SATIŞI:

- Kitap fiyatlarında haksız rekabete yol açıcı yıkıcı indirimler yapılmamalı, dağıtımcıların ve kitabevlerinin sunacağı farklı projeler doğrultusunda ve yayıncı örgütlerinin kabulü halinde fuarlar vb. organizasyonlarda kitap satışları yapılmalıdır.

- Uluslararası kitap fuarlarının 1 veya 2 günü profesyonellere ve akademisyenlere ayrılmalı ve bu günlerde halkın ziyaretine kapatılmalıdır.

- Dünyadaki pek çok ülkede kutlanan 23 Nisan Dünya Kitap Günü'nün Türkiye'de de ilgiyle takip edilmesi ve ilgili bakanlıkların, kurumlardan en yüksek düzeyde desteğinin sağlanması gereklidir.

- Okullarda kitap tanıtımı ve pazarlamasının serbestçe yapılabilmesi gerekmektedir. İlk ve Ortaöğretim okullarında kitap satışının okul yakınındaki yerel kitabevlerince yapılmasının kitapçılar ve dağıtımcılar açısından faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu konuda gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Üniversitelerde kitabevlerinin açılması teşvik edilmelidir.

- Kültür ve Turizm Bakanlığı halk kütüphanelerine merkezden kitap alımı uygulaması dışında taşraya da ödenek göndererek sektörümüzün kılcak damarları olan kitabevlerinin canlanmasına katkıda bulunmalıdır.

- Kasım 2006 tarihinde 2590 sayılı tebliğler dergisinde yayımlanan "Milli Eğitim Bakanlığı Okul Kütüphaneleri Standart Yönergesi"nde; okul kütüphanelerinde kitap bulundurma zorunluluğu bahsedilmektedir. Bu konuda bütçe oluşturularak okullara kitap alımı için ödenek gönderilmelidir. Oluşturulan kitap listelerinin onayının Milli Eğitim Bakanlığı merkez birimlerince değil süreci hızlandırmak ve verimliliği artırmak için söz konusu bölgenin İl Millî Eğitim Müdürlükleri'nde oluşturulan bir birim tarafından yapılması daha doğrudur.

H- REKLAM, SPONSORLUK VB. UYGULAMALAR:

• Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlıkları, TRT ve basın yayın sektöründeki örgütlerin hazırladığı film, reklam, slogan vb. tanıtımların yayınlanması ve kamuoyunu okumaya teşvik etmek ve bilinçlendirmek için bütçe ayrılmalıdır.

• Kitap okuma alışkanlığını arttırıcı projeler düzenlenmesi için devlet kurum ve kuruluşları ön ayak olmalı ve bu gibi projelere maddi destek sağlamalıdır.

• Özellikle televizyonda yayınlanan dizilerde senaryolara kitap okuma olgusu ile bölümler eklenmeli ve halka bu konuda örnek olunmalıdır.

I- PERAKENDE DE PROMOSYON UYGULAMALARI:

• Gazete veya dergiler kültür ürünlerini kesinlikle promosyon malzemesi olarak ücretsiz veya kupon karşılığı dağıtmamalıdır.

J- SATIŞ VE DAĞITIMI KOLAYLAŞTIRAN GELİŞMELER VE UYGULAMALAR:

• Korsanla mücadele kanunu olmasına rağmen uygulaması gerektiği gibi yapılamamaktadır. Kolluk kuvvetleri ve yerel yönetimlerin bu kanunu eksiksiz uygulayabilmeleri için yeniden yöntemlikler düzenlenmeli ve bu konuda yayıncı örgütleriyle fikir alışverişinde bulunulmalıdır.

• Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu 81. maddesinin uygulanması konusunda sorumlu merciler gerekli hassasiyeti göstermelidir. Kaymakamlıklar veya belediyeler işgaliye parası karşılığı açık alanlarda satış yapılmasına müsaade etmektedir. Bunların önüne geçilmelidir.

K- ÜCRETSİZ DERS KİTAPLARININ DAĞITIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ:

• Ücretsiz ders kitapları öğrencilere dağıtıcı ve kitapçılar aracılığı ile kitabevlerinde dağıtılmalıdır.

• Ücretsiz ders kitaplarının öğrenciye ulaştırılmasında Milli Eğitim Bakanlığı ile dağıtımçı, kitapçı örgütleri arasında görüşmeler yapılarak dağıtımın en uygun şekilde yapılması hususunda görüş birliğine varılması gerekmektedir.

9- KÜTÜPHANELER VE DERLEME SORUNLARI KOMİSYON RAPORU Türkiye'deki bütün kütüphane türleri ulusal kütüphane sistemini bir parçası olarak görülmeli ve bütünsel bir bakış açısı ile ele alın-

malıdır. Bir kütüphane türüne ilişkin eksiklik ve sorunların diğer türlere yansyacağı unutulmamalıdır. Bu çerçevede Türkiye'deki kütüphane hizmetlerine yönelik bir "ulusal kütüphane politikası" oluşturulmalı ve bu politika ulusal kültür ve eğitim politikalarının bir parçası olarak da düşünölmelidir. Bu kapsamda ölkemizde kütüphanecilik alanında oluşturulacak politikalara, bu alanda yapılacak uygulamalara ve yeni yapılanmalara ilişkin Avrupa Birliği ölkelerince gerçekleştirilen en iyi uygulama örnekleri de incelenerek ihtiyaçlara yönelik çözümler geliştirebilme olanağı mevcuttur. Buna yönelik araştırma ve altyapı hazırlıklarına Avrupa Kültür Programı'ndan büyük ölçüde finansman sağlanabilir.

Komisyonumuzun aldığı kararlar şunlardır:

- Okul kütüphaneleri üzerine düşen görevleri yerine getirmelidir. Kitap okuma alışkanlığı kazandırma ve kütüphane kullanımı ile ilgili olarak okullarda eğitim verilmelidir. MEB okul kütüphaneleri için her yıl düzenli bütçe ayırmalıdır. Okul kütüphanelerinin işlevlerini düzenleyen mevzuat, çağın hizmet anlayışına uygun olarak yeniden değerlendirilmelidir. Ayrıca MEB, okul kütüphanelerinde Bilgi ve Belge Yönetimi mezunu kütüphaneciler istihdam etmelidir.
- Halk kütüphaneleri gerekli hukuksal, yönetsel ve finansal koşullar oluşturulmadan yerel yönetimlere devredilmemelidir. Devir işlemlerine ilişkin süreç profesyonel bir mesleki komite tarafından planlanmalıdır.
- Türkiye'deki kütüphanelerin işlevlerini düzenleyen çerçeve bir yasa çıkarılmalı, yürürlükteki mevzuat ölk koşulları ve dünya standartları esas alınarak yeniden gözden geçirilmelidir.
- Halk kütüphanelerine yayın seçme işi yerel koşullar göz önünde bulundurularak yerinden yapılmalı, merkezden yayın alımlar en aza indirilmelidir. Merkezden alımlarda şeffaf olunmalı ve objektif ölçütler kullanılmalıdır.
- Halk, okul ve çocuk kütüphanelerinin niteliği artırılmalı, kütüphane gereksinimi olan yerlerde yeni kütüphaneler açılmalıdır. Yeni kütüphaneler açılırken nitelikten ödün verilmemelidir. Kütüphane binalarının gereksinimleri karşılayacak düzeye çıkarılması için girişimler yapılmalıdır.
- Kütüphanelerimizin dünya standartlarında hizmet üretebilme-

leri için bütçe ve personel açısından desteklenmeleri gerekmektedir. Bu konuda Milli Kütüphane'ye özel bir duyarlılık gösterilmelidir. Kütüphaneciler "657 sayılı Devlet Memurları Kanunu"nda yer aldıkları Genel İdari Hizmetler sınıfından Teknik Hizmetler Sınıfına geçirilmeli ya da Bilgi Hizmetleri Sınıfı adıyla yeni bir sınıf oluşturularak teknik hizmetler sınıfının olanaklarından yararlanmaları sağlanmalıdır. Her kütüphane yöneticisinin kütüphanecilik eğitimi almış profesyonel bir kütüphaneci olması sağlanmalıdır.

- Her yayının iç kapağında standart bibliyografik künye (CIP) olmalı, latin alfabesi dışında yayımlanan kitapların künyesi mutlaka latin harfleriyle de yer almalıdır. ISBN, ISSN, ISMN vb. kodlamaların kullanımı teşvik edilmelidir. Bibliyografik denetim ve derleme çalışmalarının sağlıklı bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için tüm bu işlemler, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı tek bir merkezden yönetilmelidir. Derleme konusunda yaşanan aksaklıkların (derleme kaçağı, mekan, personel vb.) giderilmesi için, TBMM Genel Kurulunda görüşülmek üzere bekleyen Çoğaltılmış Fikir ve Sanat Eselerini Derleme Kanunu Tasarısı'nın bir an önce yasalaşması için çaba sarf edilmelidir. Derlemenin en az kütüphaneler kadar yayıncılık için de çok önem taşıdığı konusunda sektör bilinçlendirilmelidir.

- Bütün kütüphanelerde elektronik kaynak ve hizmetler geliştirilmeli ve desteklenmelidir. Ulusal kültürel mirasın dijitalleştirilmesi konusundaki çalışmalar planlı bir biçimde yürütülmeli ve kullanıcıların hizmetine sunulmasına hız verilmelidir.

- Okurları kütüphanelerden uzak tutan, kitapların suç unsuru olarak gazete ve televizyonlarda sergilenmesi önlenmeli, kitap okuma ceza olmaktan çıkarılmalıdır. Kütüphane kullanımı ve okuma alışkanlığı kazandırma ve yaşam boyu öğrenme sürecinde devlet öncülük etmelidir.

- Kütüphanelerdeki telif hakları ihlalleri engellenmeli, fotokopi çekimleri yasal bir düzenleme ile kontrol altına alınmalı, kullanıcı hizmeti verenler telif hakları konusunda bilinçlendirilmeli ve meslek ahlak ilkelerine uymaları sağlanmalıdır. Kütüphanelerde okuyucu tarafından ödünç alınan her kitap için kitap bedelinin en az binde biri oranında telif kullanma bedeli hak sahibine ilgili kuruluşlarca belirli periyotlarda ödenmelidir.

- Basın kanunu gereği savcılıklara verilen kitaplar, dava açma süresi bittikten sonra başış ve değişim amaçlı kullanılmak üzere

Milli Kütüphane'ye verilmelidir. Bu kitapların takibi için yasal düzenleme yapılmalıdır.

- Dijital yayıncılık ve dijital haklar için gerekli yasal düzenlemeler bir an önce yapılmalıdır.
- Geçmişin mirası geleceğin yol göstericisi olan arşiv belgelerinin toplum hizmetine sunulması için yapılan çalışmalara hız verilmelidir.
- Kütüphanecilik (Bilgi ve Belge Yönetimi) eğitiminde kütüphanelerin gereksinimlerini karşılayacak insan gücünün yetiştirilmesi için mesleğin uygulamacılarıyla işbirliğine gidilmelidir. Eğitim programları, uluslararası yaklaşımlar, ülke gerçekleri ve uygulamadaki gereksinimler göz önüne alınarak oluşturulmalıdır. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri, ülkemizdeki kütüphane hizmetlerinin gelişmesi ve yasal düzenlemelerin hazırlanması aşamasında öncülük ve önderlik yapmalıdır.
- Engelliler için her halk kütüphanesinde özel bölümler açılmalı ve Braille alfabesiyle kabartma kitaplar ve sesli kitaplar alınmalı ve bu alandaki yayıncılar desteklenmelidir.
- Kütüphaneler ve yayınevleri yeni çıkan yayınların okurlara duyurulmasında işbirliği yapmalıdır.

10- YAYINCILIĞIN DÜNYAYA AÇILIMI, AB VE UYUM KOMİSYONU RAPORU

Komisyonumuzun aldığı kararlar şunlardır:

- Ortak Yayınlar: Daralan yayın piyasasını hareketlendirmek, yüksek maliyetli özel eserleri, yeni ve deneysel çalışmaları yayın hayatına kazandırmak açısından yayınevleri, telif ajansları, meslek birlikleri ve kamunun işbirliği ile güçlü bir kurumsal yapının oluşması sağlanmalı ve bu çerçevede söz konusu ortak yayın projelerinin çevirisi için TEDA gibi çeviri desteği sağlanmalıdır.
- Avrupa Birliği ve gelişmiş ülkelerde üzerinde önemle durulan yayıncılık sektörüne uluslar arası rekabet gücü sağlayacak yayın standartları çalışması 2010 yılında sonuçlandırılmalıdır. Yayıncılığın sınırlarını zorlayan dijital yayıncılıkla ilgili standartlar ayrı olarak ele alınmalı, standartları ve yasal mevzuatı oluşturulmalıdır.
- Çeviri talebinin yoğun olmadığı İngiltere ve ABD'de edebi-

yatımıza ilginin artması bakımından Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri'nin öncelikle Londra, New York sonrasında Frankfurt, Paris, Roma, Madrid, Moskova, Tokyo, Pekin ve Tahran'da açılmasına öncelik verilmelidir. Bu merkezler, Avrupa ülkelerindeki benzerleri gibi kurumsallaşıp yaygınlaşarak, dil eğitimi, yayın tanıtımı, çeviri destekleri ve yerel yayıncı, yazar ve çevirmenlerle işbirliğinin sağlanmasında etkin rol almalıdır.

- Uluslararası kitap fuarlarına, yayınevi, yazar, çevirmen ve telif ajanslarının katılımının Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca desteklenmesi artarak devam etmelidir. Bunun yanı sıra KOSGEB, Dış Ticaret Müsteşarlığı gibi kuruluşların; uluslararası kitap fuarlarına bireysel veya toplu katılımları öncelikle desteklemesi, yayıncıların ulusal ve uluslararası fon ve teşvikler hakkında sürekli bilgilencileri sağlanmalıdır.

- Uluslararası kültür etkinliklerine konuşmacı olarak davet edilen katılımcılara huzur hakkı ödenmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

- KOSGEB tarafından yapılan yeni düzenleme ile yayıncılar da sektörel temsilci olarak KOBİ desteklerinden yararlanma aşamasına gelmiştir. Bu çerçevede sağlanacak destekler ile son yıllarda Türk yayıncılığının yeniden yapılandırılmasının bu temel sacayağı uygulamaya geçirilmelidir.

- Türkçenin farklı ülkelerde öğrenilme oranının her geçen gün arttığı göz önüne alınarak Türk edebiyatının çeviri yolu ile dışa açılımının yanı sıra doğrudan kitap ihracı, Türkçe basılı eserlerin Türkiye dışında da takip edilebilme imkanları üzerinde durulmalıdır.

- Kültür ihracının önemli temsilcilerinden yayıncıların Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından verilen ihracata yönelik devlet yardımlarından (uluslararası kitap fuarları, pazar araştırmaları, ofis mağaza açmaları, sektöre yönelik özel proje ve destekler vb.) yararlanması için yayıncı veya yayıncılık dernek ve birlikleri ilgili kuruluş nezdinde gerekli yasal düzenlemeler için girişimde bulunmalıdır.

- TEDA Projesinin devam ettirilmesi yayıncılığımızın dışa açılımında oldukça önemlidir. Ancak; TEDA çeşitli desteklerle zenginleştirilerek etkinliği ve yaygınlığı artırılmalıdır. Bu kapsamda;

- Ülkelerle hazırlanacak ortak programlar çerçevesinde karşılıklı yayıncı, yazar, çevirmen ziyaretleri yapılması, Türkçe çevirmenlerine yönelik "Çevirmenevi"nin kurulmasına öncülük etmelidir.
  - Yerel yönetimlere Türk ve yabancı yazar, yayıncı ve çevirmenlerin ortak etkinlikler gerçekleştirebilecekleri ve aynı zamanda da kısa süreli konuk edilebilecekleri "Edebiyat Evleri"nin kurulması önerilmeli ve sivil toplum kuruluşlarının geliştireceği projeler desteklenmelidir.
  - İlgili özel kuruluşlarla Bakanlık işbirliğinde her yıl uluslararası en az bir "Edebiyat Festivali" düzenlenmelidir.
  - Kültür ve Tanıtma Müşavirliklerinin Türk edebiyatının tanıtımı ve buldukları ülkelerdeki yayıncı, yazar ve çevirmenlerle işbirliği konusunda etkin çalışmaları sağlanmalıdır.
  - TEDA Projesi resmi internet sayfası: Türk edebiyatı, Türk yazarları, Türk yayıncılığı, Türkçe çevirmenler, çeviri bibliyografyaları, telif hakları, çeviri destekleri, yayın sektörünün son durumu gibi oldukça geniş bir yelpazeden bilgi sunulmasını mümkün kılacak şekilde geliştirilmelidir.
  - Başlangıçtan itibaren uygulama sonuçları dikkate alınarak çeviri gözlemeleme programı projeye dahil edilmelidir. Yayıncı, eserin çevirmeninin niteliklerini, yayınlanmış çevirisi olup olmadığını, vs. başvurusunda belirtmelidir. Yayınevlerinden, kurulun ihtiyaç duyması halinde çevirilerini kontrol eden editörün bulunup bulunmadığı sorulması Bakanlığa önerilmektedir.
  - Bakanlığa yayıncının eserinin okurlara hangi yollardan tanıtılacağına dair TEDA'ya bilgi vermesi önerilmelidir. TEDA, yazarlara kitaplarının yayınlandıkları ülkelerde yapacakları tanıtım faaliyetlerine katılması için destek vermemelidir.
  - TEDA'nın Danışma ve Değerlendirme Kurulu'na üniversitelerden yetkin çevirmen, akademisyen, yazar, yayıncı meslek birliklerinden birer temsilci dahil edilmelidir.
  - Yabancı yayınevlerinin, klasikleşmiş yazarların yanı sıra gelecek vaat eden genç yazarları tercih ettikleri de göz önünde bulundurularak TEDA kapsamında ileriye dönük çalışmalarda genç yazarların ağırlıklı olarak desteklenmesine ve tanıtımına önem verilmelidir.
- Sivil toplum kuruluşları ve özel sektör kuruluşlarının destek-

ler, ödüller, eğitim ve araştırma gibi konularda etkinlikleri artırılmalıdır. Bu çerçevede, Kültür ve Turizm Bakanlığı, yazar, yayıncı, çevirmen, telif ajansı ve meslek kuruluşlarının yönetiminde mevcut kamu kurumlarının yeniden yapılandırılması sağlanmalı veya sektörü tek çatı altında toplayacak yeni bir özerk kurumsal bir yapı oluşturulmalıdır.

- Türkçeden çeviri yapabilecek yetkin çevirmen eksikliğinin giderilmesi amacıyla her yıl gerçekleştirilen Türk Edebiyatı Çevirmenleri Cunda Atölyesi Projesi (TEÇCA), Türk Lehçeleri Arası Aktarma Atölyesi'nin sürdürülmesinin yanı sıra diğer dillere yönelik çeviri atölyeleri çevirmen meslek kuruluşları tarafından açılmalıdır.

- Bilimsel bir platformda değerlendirilecek olan çeviri sorunları ve çözümleri, TEDA projesinin gelişimi açısından önem arz etmektedir. Bu çerçevede ortaya çıkan genel çeviri sorunları üzerinde ortak çözüm üretmeye yönelik düşüncelerin ortaya konulacağı konferans, panel gibi etkinliklerin yararları göz önünde bulundurularak 2007 yılından bu yana 2 yılda bir gerçekleştirilen "Çevirmenleri ve Yayıncılarıyla Türk Edebiyatı Sempozyumu"nun sürdürülmesi sağlanmalıdır.

- Kültür, sanat ve edebiyat alanlarında başka dillerden Türkçeye yapılan çeviriler için bir çeviri ödülü Bakanlık ve çevirmen meslek kuruluşları işbirliğinde en kısa zamanda ihdas edilmelidir. Ayrıca Türkçe'den başka dillere yapılan çeviriler için de Almanya örneğinde olduğu gibi ortak çeviri ödülleri ihdas edilmesi için girişimler başlatılmalıdır.

11 – ÇEVİRİ POLİTİKALARI KOMİSYONU RAPORU

Komisyonumuzun aldığı kararlar şunlardır:

A- ÇEVİRİ SÖZLEŞMELERİ VE ANLAŞMAZLIKLAR

- Yayıncı-çevirmen ilişkilerinin en belirleyici ayağı olan sözleşmelerde standart uygulamasına gidilmelidir. Devletin ilgili kurumlarının desteğiyle, yayıncılık örgütleriyle çevirmen dernekleri arasında protokol imzalanması ve standart bir tip sözleşme üzerinde uzlaşılması sağlanmalıdır. ÇEVİRİ ile Yay-Bir arasında bu yönde bir protokol ve tip sözleşme uzlaşması sağlanmıştır, bunun yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi önerilmektedir.

- Yayınevleri ve çevirmenler arasındaki anlaşmazlıklarda öncelikle devreye girecek uzlaştırma kurulları oluşturulması, anlaşmazlığın bu şekilde çözülememesi durumunda mahkeme yoluna gidilmesi böylelikle meslek içi denetimin güçlendirilmesi önerilmektedir. Bu uzlaştırma kurullarına mesleği ve alanın bilgisini temsil eden aktörlerin katılımı sağlanmalıdır.

- Telif hakları konusuna bakan mahkemelerde çeviri yayınlar konusunda görüş belirtmek için bu alanın sorunları üzerine çalışmış uzman bilirkişiler görev almalıdır.

- Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun (FSEK) 48. maddesinde eser sahibi veya mirasçılarının mali haklarının süre, yer, içerik olarak sınırlı veya sınırsız; karşılıklı veya karşılıksız üçüncü kişilere devredilebileceği yolunda bir düzenleme mevcuttur. Bu düzenlemenin uygulamada özellikle çevirmenler açısından ciddi hak kayıplarına yol açtığı dikkate alınarak ilgili düzenlemelerin gerçekleştirilmesi uygun olacaktır.

B- ESER SAHİBİ OLARAK ÇEVİRMENİN SOSYAL GÜVENCESİ

- Eser sahibi sanatçılar sosyal güvenlik sisteminden yararlanmalı ve geriye dönük sigortalınamaları konusunda 2003'te Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde başlatılan çalışmalar tamamlanmalıdır.

C- ÜCRET KESİNTİLERİ (KDV, STOPAJ)

- Telif ücretlerinin düşüklüğü düşünülerek, çevirmenlerden

kesilen stopajlarda muafiyet ve indirim uygulanmalı ve esnaf ve çiftçilere tanınan KDV muafiyeti çevirmenlere de tanınmalıdır.

D- ESER SAHİPLİĞİ

- Meslek birliği mevzuatında yapılması muhtemel değişikliklerde, FSEK kapsamında ayrı bir alan telakki edilen, çevirmenlerin de dahil olduğu “işleme-derleme eser” alanı kesinlikle kaldırılmamalıdır.

E- BANDROL TAKIBI

- Bandrol takibi ve teminiyle ilgili işlemlerin, korsan ve intihali yayıncıların ayıklanması açısından, Bakanlık tarafından, FSEK md. 81’de de belirtildiği gibi sektördeki meslek birlikleri aracılığıyla yapılmasında yarar görüyoruz. Yayıncılık alanında bandrol verilmesi ve denetlenmesi işinin yayıncı meslek birlikleri tarafından gerçekleştirilmesi doğaldır. Ancak sektördeki diğer (yazar ve çevirmen) meslek birliklerinin hem bu işlemlerle ilgili bilgiye, hem de hiçbir kısıtlamaya uğramaksızın bandrol veri tabanlarına erişimlerinin sağlanması gerekmektedir.

F- MESLEK ÖRGÜTLERİNİN GELİR VE STATÜLERİ

- Meslek birliklerinin, işlevlerini aidaat gelirleri ve birlik payı kesintileriyle sürdürmeleri olanaksızdır. Orta vadede meslek birliklerinin önemli bir kısmının tamamen ortadan kalkmasını önlemenin tek yolu, bu meslek birliklerini hiçbir koşula bağlamaksızın dış mali kaynaklara kavuşturmadır.

- Kamu, çeviri ve yayın alanındaki araştırma ve uygulama projelerine destek vermeli, bu desteklerde söz konusu projelerde meslek örgütlerinin ve akademik kuruluşların yer alması bir değerlendirme ölçütü olarak benimsenmelidir.

G- ÇEVİRMEN YARGILAMALARI

- FSEK, çevirmeni ‘işleme eser sahibi’ olarak tanımlamaktadır. Buna rağmen Basın Yasası, eğer yazarı yurtdışındaysa ‘eser sahibi’ sıfatıyla çevirmenin kovuşturmaya uğramasına yol açmakta, hak vermeden cezai sorumluluk yüklemektedir. Bu tutum çok temel ve basit evrensel hukuk normlarına aykırıdır. Özelde çevirmenlerin yargılanmasına zemin hazırlayan Basın Yasası’nın 11. maddesinin değiştirilerek, FSEK’e aykırı bir bi-

çimde müstakil 'eser sahipleri' arasında sayılan çevirmenlerin madde kapsamından çıkarılması, genelde ise bilimsel ve sanatsal eserlerin keyfi soruşturmalara konu edilmemesi için ifade özgürlüğü önündeki engelleri kaldıracak yasal düzenlemelerin bir an önce yapılması gerekmektedir.

H- EMEK HIRSIZLIĞI: ÇEVİRİ İNTİHALI VE KAÇAK YAYINLAR

- Korsanlık ve intihal "şikayete bağlı suç" olmaktan çıkartılmalıdır.

- Yayın piyasasında günümüzde çok yaygın olarak işlenen intihal suçuna karşı acil önlem alınması için meslek birlikleri teknik-bilim kurulu üyeleri, Milli Eğitim Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkilileri ve üniversitelerin çeviri bölümü öğretim elemanlarından oluşacak Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde sürekli bir "intihal inceleme kurulu" oluşturulmalı ve kurulun çalışma giderleri fikri hakların güçlendirilmesine ilişkin kaynaklardan karşılanmalıdır.

I- ÇEVİRMEN VE KİTAP ÇEVİRMENİ EĞİTİMİ

- Meslek örgütleri ve üniversitelerarası işbirliğiyle yürütülecek meslekiçi eğitim çalışmalarının mali bakımdan desteklenmesini sağlayacak kaynaklar geliştirilmeli, bu eğitimlerden (seminer ve çalıştaylar öncelikli olmak üzere) yararlanan çevirmenler belgelendirilmelidir.

- Üniversitelerin çeviri bölümlerine giren öğrencilere gerekli dil yetkinliğini kazandırabilmek için ayrı dil hazırlık programları uygulanmalıdır.

- Çeviri eğitimi verilen bölümlerde Türkiye'de kitap çevirisi sektörünün gerçekleriyle bağlantılı olan, uygulamada yaşanan örneklerle ve somut olaylara kapsamlı olarak yer verilen ve öğrencileri meslekte yaşayabilecekleri sorunlara hazırlayan bir çeviri etiği dersi verilmesi uygun olacaktır. Benzer bir şekilde, özellikle çeviri ve yayın piyasasıyla bağlantılı olarak, profesyonel çevirmen ve yayıncıların aktif katılımlarıyla seminer biçiminde yürüyecek bir çevirmenlik meslek bilgisi dersinin müfredatlarda yer alması önerilmektedir.

- Lisans düzeyinde çeviri eğitimi alan öğrencilerin çevirmen

birlikleri ve çeşitli yayınevleri bünyesinde staj yapmaları konusunda üniversitelerle protokoller yapılmalıdır.

J- EDITÖRLÜK KURUMU

- Yayıncılığın itibarının yükselmesi, çevirilerin niteliğinin artırılması ve çevirmenlerin mesleki gelişimine katkı sağlanması için yayıncıların kadrolu editör çalıştırmalarını elzem görüyoruz. Bunun için yayınevlerinin yayınladıkları kitaplarda çeviri editörü olarak kimden yararlandıklarını belirtmeleri, bu kişilerin uzmanlıklarının da görünür kılınması önem taşımaktadır. Çeviri eğitimi programlarının müfredatına "editörlük" derslerinin eklenmesi önerilmektedir.

K- AB DESTEĞİ VE ÇEVİRİ ATÖLYELERİ

- 2007-2013 yılları arasında yürütülmekte ve Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından desteklenmekte olan Avrupa Kültür Programı kapsamında edebi çeviri projelerine ve çokyıllı işbirliği projelerine destek verilebilmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı bu projeler konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesini sağlamalı ve başvuru sürecinde yayıncılık sektörüne destek vermelidir.

- Farklı dilleri kapsayacak çeviri atölyeleri oluşturulmalı ve Bakanlık, AB ve üniversiteler arasında gerçekleştirilecek bir işbirliği ağı içinde desteklenmelidir.

- Kültürümüzü dünyaya tanıtan çevirmenleri ağırlayarak onlara rahat bir çalışma ve barınma mekanı sağlayacak, sürekli atölyeler düzenleyecek, çevirmenlerin ihtiyaç duyacakları kaynaklara rahatça ulaşabilecekleri bir çeviri kütüphanesi de olan Çevirmen evleri kurulmasını öneriyoruz.

L- BİBLİYOGRAFYA ÇALIŞMASI

- Bir Türkiye Çeviri Eserler Bibliyografyasının hazırlanması için Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın koordinasyonunda ilgili tüm tarafların bir araya gelerek işbirliği yapması önerilmektedir.

M- NİTELİKLİ ÇEVİRİLERİN DESTEKLENMESİ

- Alanın meslekleşmesinin önünde piyasa koşullarından kaynaklanan zorluklar bulunduğu için, nitelikli çevirilerin oluş-

masını sağlayacak destek mekanizmalarına gereksinim vardır. Örneğin kütüphanelere çeviri yayınların satın alınması, satın alınacak kitapların seçiminde çevirilerin niteliklerinin dikkate alınması bu yönde bir mekanizma olarak düşünülebilir.

- Çevirmenlerin toplumdaki görünürlüğüünün artırılması ve yerine getirdikleri yüksek düzeyli entelektüel faaliyetin taltifi için yayıncı birliklerince yürütülecek ödül programlarına ihtiyaç vardır. Çevirmen meslek örgütlerinin hazırlayacağı ve Kültür Bakanlığı tarafından desteklenecek bir Çevirmenler Ansiklopedisi yayınlanması mesleğin tanınması açısından önemli olacaktır.

N- ULUSLARARASI ÇEVİRİ GÜNÜ

- Türkiye'nin çeviri yayınlar açısından özel önemde bir ülke olduğu, 20. yüzyılın ilk yarısında, UNESCO gibi uluslararası kurumlar tarafından da dile getirilmiştir; ayrıca Türkiye, ilk uluslararası çevirmen örgütlerinden olan FIT'in de kurucuları arasında yer almıştır. Bunların ışığında 30 Eylül Dünya Çeviri Gününün öne çıkartılarak kamuoyunun gündemine taşınması önerilmektedir.

O- MESLEK BİRLİĞİ MEVZUATIYLA İLGİLİ SORUNLAR

- Meslek birlikleri mevzuatına göre, birliklerin yeminli mali müşavirlerle çalışmaları gerekmektedir. Ancak düşük bütçeli meslek birliklerinin, böyle bir yükü kaldırmaları mümkün değildir. Mevzuat çeşitli birliklerin yapısına göre yeniden düzenlenmelidir.

ONURSAL KOMİTE

ERTUĞRUL GÜNAY

Kongre Onursal Başkanı
(Kültür ve Turizm Bakanı)

İSMET YILMAZ

Kongre Başkanı
(Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarı)

ŞENAY BAŞER

Kongre Başkan Yardımcısı
(Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşar
Yardımcısı)

AYTEKİN YILMAZ

Kongre Genel Sekreteri
(Kültür ve Turizm Bakanlığı
Kütüphaneler ve Yayınlar Genel
Müdürü)

ULUSAL YÜRÜTME KOMİTESİ

ÜMİT YAŞAR GÖZÜM

Eşbaşkan
(Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler
ve Yayınlar Genel Müdür Yardımcısı)

KENAN KOCATÜRK

Eşbaşkan
(Türkiye Yayıncılar Birliği)

AZİZ ZEREN

Üye
(Milli Eğitim Bakanlığı Yayınlar Dairesi
Başkanı)

MÜNİR ÜSTÜN

Üye
(Basın Yayın Birliği)

ENVER ERCAN

Üye
(Türkiye Yazarlar Sendikası)

MİNE SOYSAL

Üye
(Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği)

NECDET NEYDİM

Üye
(Kitap Çevirmenleri Meslek Birliği)

CELAL MUSAOĞLU

Üye
(Türkiye Eğitim Yayıncıları Derneği)

CENGİZ AVCILAR

Üye
(Kitap Dağıtıcıları Derneği)

KOMİSYON BAŞKANLARI

1. SEKTÖREL YAPI KOMİSYONU

Hayati Bayrak - *Başkan*,
Serhat Baysan - *Başkan Yardımcısı*

2. YAYIMLAMA ÖZGÜRLÜĞÜ VE TELİF HAKLARI KOMİSYONU
YAYIMLAMA ÖZGÜRLÜĞÜ

Rağıp Zarakolu - *Başkan*
TELİF HAKLARI

Tuğrul Paşaoğlu - *Başkan*
Hüseyin Doğru - *Başkan Yardımcısı*

3. YAYINCILIKTA DEVLETİN ROLÜ VE DEVLET YAYINCILIĞI KOMİSYONU

Aytekin Yılmaz - *Başkan*
Ebubekir Erdem - *Başkan Yardımcısı*

4. ÇOCUK VE GENÇLİK KİTAPLARI YAYINCILIĞI KOMİSYONU

Fatih Erdoğan - *Başkan*
Necdet Neydim - *Başkan Yardımcısı*

5. EĞİTİM YAYINCILIĞI KOMİSYONU

Niyazi Şimşek - *Başkan*
Celal Musaoğlu - *Başkan Yardımcısı*

6. AKADEMİK – ÜNİVERSİTE YAYINCILIĞI KOMİSYONU

Fahri Aral - *Başkan*
Kenan Kocatürk - *Başkan Yardımcısı*

7. SÜRELİ YAYINLAR KOMİSYONU

Enver Ercan - *Başkan*
Mehmet Turgut - *Başkan Yardımcısı*

8. KİTAPÇILIK, DAĞITIMCILIK, SATIŞ VE PAZARLAMA KOMİSYONU

Arman Fikri - *Başkan*
Muharrem Kaşitoğlu - *Başkan Yardımcısı*

9. KÜTÜPHANELER VE DERLEME SORUNLARI KOMİSYONU

Raşit Çavaş - *Başkan*
Ahmet Vural - *Başkan Yardımcısı*

10. YAYINCILIĞIN DÜNYAYA AÇILIMI, AB VE UYUM KOMİSYONU

Ümit Yaşar Gözümlü - *Başkan*
Münir Üstün - *Başkan Yardımcısı*

11. ÇEVİRİ POLİTİKALARI KOMİSYONU

Müge Gürsoy Sökmen - *Başkan*
Mehmet Morali - *Başkan Yardımcısı*

1) SEKTÖREL YAPI KOMİSYONU

- a. Yayıncılık sektörünün ekonomik boyutu (Türk ekonomisindeki yeri ve sektörel büyüklük)
- b. Dünyada ve Türkiye’de yayıncılık sektörünün durumu (Karşılaştırmalı veriler - Ekonomik)
- c. Yayıncılık sektörünün gelişme trendleri (AB ülkelerinde bazı yararlı uygulamalar ve Türkiye’de uygulanabilirliği)
- d. Yayıncılıkta altyapı, üretim ve maliyet sorunları (yazar, matbaa, çevirmen, telif)
- e. Maliyet ve finansman sorunları (vergi, stopaj ve destek)
- f. Dağıtım, ticaret sorunları
- g. Mevzuat, altyapısı ve ihtiyaçlar
- h. Dijital yayıncılık
- i. Yayıncılıkta etik kurallar
- j. Ticaret ve tüketici hakları kanunlarında yayıncılıkla ilgili düzenlemeler (promosyon kitap dağıtımı vb)
- k. Yayıncılığın KOBİ’leşmesi ve KOSGEB uygulamalarından yararlanma
- l. AB ülkelerinde uygulanan sabit fiyat uygulaması (fixed prices) ve yayıncılık sektörüne etkisi
- m. Yayıncılıkla ilgili toplanan fonların kullanımı ve teşvikler
- n. Yayıncılıkla ilgili FSEK dışındaki mevzuat (Matbaalar Kanunu, Basın Kanunu, Basma yazı ve Resimleri Derleme Kanunu, Türk Ticaret Kanunu vb)
- o. Yayıncılık alanındaki STK’lerin gelişmesi, sektöre katkısı
- p. Kitap üretimini kolaylaştıran ve geliştiren uygulamalar
- r. Dijital yayıncılık (e-kitap, web yayıncılığı, e-kütüphane vb)
- s. Ortak yayın
- t. Üniversite ve yüksek okullarda yayıncılığa yönelik eğitim
- u. Dijital baskı ve kitap üretim teknolojileri (isteğe göre baskı, dinamik yayıncılık sistemleri)
- v. İstatistik verilerin toplanması ve paylaşımı (ISBN, ISSN, bandrol, sertifika vb veriler)

2) YAYIMLAMA ÖZGÜRLÜĞÜ VE TELİF HAKLARI KOMİSYONU

a. Yayımlama Özgürlüğü

- Anayasal sistemimizde özgürlük anlayışı ve basın yayın özgürlüğü
- Yasal düzenlemeler TCK, Basın Kanunu, Terörle Mücadele Kanunu vd yasalar

b. Telif Hakları

- Telif hakları
- Telif hakları açısından yazar hakları ve sorunları
- Telif hakları açısından yayıncı ve editöryal haklar
- FSEK ve uygulamadaki sorunlar
- Bandrol, sertifika, kayıt tescil uygulamaları ve sorunları
- Telif haklarıyla ilgili mevzuattan kaynaklanan sorunlar
- Korsan yayıncılık
- Dijital gelişmeler, korsan ve sorunlar
- Yasal düzenlemeler
- İntihal ve çeviri korsanlığı
- Fotokopi yoluyla yapılan korsan yayıncılık
- Dijital teknoloji ve telif hakları (dijital haklar-erişim, arama, veri tabanı-e-korsan, hak ihlalleri, dijital toplu hak yönetimi)
- Telif ajanslarının rolü

3) YAYINCILIKTA DEVLETİN ROLÜ VE DEVLET YAYINCILIĞI KOMİSYONU

- a. Devletin yayıncılık sektörüne yaklaşımı ve yayın politikası
- b. Devletin yarattığı haksız rekabet (fiyatlandırma, tekelleşme)
- c. Kamu kurum ve kuruluşlarının yayıncılığı
- d. Çeşitli bakanlıkların yayıncılık sektörünü etkileyen uygulamaları
- e. Yerel yönetimlerin yayıncılığı
- f. YÖK Yasası ve uygulamalara yansımaları
- g. Devlet-sektör işbirliğiyle Ortak Çatı oluşturulması (okumayı özendirme, uluslararası ilişkiler vb)

4) ÇOCUK VE GENÇLİK KİTAPLARI
YAYINCILIĞI KOMİSYONU

- a. Çocukların ve gençlerin kitap seçme ve okuma hakkı, özgürlükleri
  - b. Çocuk edebiyatı ve eğitim yayıncılığı - farklılıklar, etkiler...
  - c. Milli eğitimde çocuk kitaplarının işlevi, kullanımı
    - i. Öğretimde çocukları ve gençleri kitap okuma alışkanlığını etkileyen uygulamalar
      1. 100 Temel Eser Uygulaması
      2. Talim ve Terbiye Kurulu komisyonları
      3. SBS, ÖSS vb merkezi sınav sistemi
      4. Okul-sınıf kütüphaneleri
      5. Okuma saati uygulaması
    - ii. Eğitimcinin eğitimi (öğretmenlerin çocuk kitapları konusunda oryantasyonu)
    - iii. Eğitimde çocuk kitaplarının farklı yaklaşımlarla çeşitli kullanımları
- 5) EĞİTİM YAYINCILIĞI KOMİSYONU

- a. Programların hazırlanma süreci ve ders kitapları yayıncılığında tek tipleşme
  - b. Ders kitaplarını hazırlama inceleme ve onaylama süreçleri
  - c. Yardımcı ve kaynak kitaplar
  - d. Ücretsiz ders kitabı seçimi, ihalesi ve dağıtımı
  - e. MEB'in ders kitabı yayıncılığı
  - f. Dijital yayıncılığın eğitime etkileri
  - g. Yabancı dil öğretim yayıncılığı ve kitap ithalatı
    - i. Yabancı dilde ders kitaplarının seçimi ve hazırlanması
    - ii. Gümrük işlemleri, vergilendirme, bandrol uygulaması vb.
  - h. Engellilere yönelik yayıncılık
- 6) AKADEMİK - ÜNİVERSİTE
YAYINCILIĞI KOMİSYONU

- a. Türkiye'de akademik yayıncılık ve üniversiteler

- b. YÖK Yasası ve akademik yayıncılık
  - c. Üniversite eğitiminde ders kitaplarının kullanımı
  - d. Üniversitelerin yayın yönetmeliği ve yeni düzenlemeler
  - e. Korsan yayım ve fotokopiyle çoğaltımlar
  - f. İntihal
  - g. Bilimsel yayınlarda editörlük, çeviri sorunları, dil kullanımı, terminoloji sorunları ve ortak sözlük
  - h. Akademik yayıncılıkta dijital gelişmelerin etkisi
  - i. Dijital eğitim yöntemleri (uzaktan eğitim, e-öğrenme, e-sınav, e-kitap, akıllı sınıflar)
  - j. Yabancı dilde eğitimin etkileri
- 7) SÜRELİ YAYINLAR KOMİSYONU

- a. Ulusal süreli yayıncılık ve süreli yayın politikaları
  - b. Hakemlik kurumu
  - c. Uluslararası ve yerel veri tabanları
  - d. Süreli yayınlarda standartlar
  - e. ISSN kullanımı ve yaygınlaştırılması
  - f. Süreli yayınlarda üretim dağıtım satış problemleri
  - g. Kütüphanelere süreli yayın alımı
  - h. E-dergiler
- 8) KİTAPÇILIK, DAĞITIMCILIK, SATIŞ
VE PAZARLAMA KOMİSYONU

- a. Dağıtım şirketleri, uygulamalar ve sorunlar
- b. Yurt genelinde yaygın dağıtımın sağlanması
- c. Kitapçılığı özendirici teşvikler (her il ve ilçede bir kitapçı projesi)
- d. Zincir mağazalar ve marketlerdeki uygulamalar
- e. Dijital ortamda kitapçılık: Dijital tanıtım, dağıtım ve satış yöntemleri (internet, kitap ağları, e-ticaret)
- f. Kitap satış elemanlarının eğitimi
- g. Kitap fuarları, şenlik ve panayırılar
- h. Reklam, sponsorluk vb uygulamalar
- i. Perakende de promosyon uygulamaları

- j. Satış ve dağıtımını kolaylaştıran gelişmeler ve uygulamalar
  - k. Ücretsiz ders kitaplarının dağıtımının değerlendirilmesi
- 9) KÜTÜPHANELER VE DERLEME SORUNLARI KOMİSYONU

- a. Okuyucu-yayıncı ilişkilerinde kütüphanelerin yeri ve işlevi
- b. Halk kütüphanelerinin yeniden yapılanması, geliştirilmesi
- c. Devlet kurum ve kuruluşlarının kütüphanelerinin oluşturulması ve kitap alımı
- d. Kitap okumayı özendiren ve yaygınlaştıran projeler, yaklaşımlar, kampanyalar
- e. Kütüphanelerde telif haklarını ilgilendiren uygulamalar
- f. Derleme uygulamaları, sorunları, Derleme Yasası ve bibliyografik kontrol
- g. İstatistik verilerin toplanması ve paylaşımı
- h. Arşiv ve belgelerin Türkçe'leştirilmesi ve okura sunulması projeleri
- i. Kütüphanecilik eğitimi, kütüphaneciliğin bir meslek olarak teşviki
- j. Dijital bilgi (içerik oluşturma, derleme, koruma, arama, e-arşiv, e-kütüphanecilik)

10) YAYINCILIĞIN DÜNYAYA AÇILIMI, AB VE UYUM KOMİSYONU

- a. Dünyada gelişen yayıncılık anlayışları, (co-publishing vb) örgütlenme modelleri
- b. Mimarlık, sanat, arkeoloji vb prestij / butik kitaplar
- c. Yayın standartları : Dünyada ve Türkiye'de
- d. Materyal türlerine göre yayın standartlarının belirlenmesi
- e. Dijital yayıncılık standartları, ulusal politikalar, yayıncılık sektörüne etkisi
- f. AB'de yayıncılığa yaklaşımlar ve yasal düzenlemeler; AB fon ve hibelerinin kullanılması
- g. Türk kültür, sanat ve edebiyatının

dış açılımı, tanıtımı, ulusal destek projeleri (TEDA)

- h. Yunus Emre Kültür Merkezleri
- i. Uluslararası kurumlar ve STK'lerle işbirliği

- j. Uluslararası fuarlar, devlet desteği ve teşvikler (KOSGEB, Dış Ticaret Müsteşarlığı vb)

11) ÇEVİRİ POLİTİKALARI KOMİSYONU

- a. Günümüz dünyasında çeviri yayın politikaları: Yayıncılar, çevirmenler
- b. Çeviri editörlüğü ve denetleme uygulamaları
- c. Fikri haklar açısından çeviri
- d. İntihal, uyarılama, kısaltma, özet ve kaçak yayın
- e. Kitap çevirmeni eğitimi
- f. Yurtdışından destek projeleri
- g. Çeviri atölyeleri
- h. AB çeviri fonları
- i. E-Çeviri programları